

De Korhaan

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

jaargang 60, nummer 2

zomer 2026

De Korhaan

verenigingsuitgave van de
Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Jaargang 60
nummer 2, zomer 2026
Verschijnt 4 x per jaar
ISSN 0929-8762 en ISSN 2950-4783

Redactieadres

redactie@vwggooi.nl
Ruud Overdijk, eindredacteur
Jacob Catsstraat 40
1215 EZ Hilversum

Redactie

Renée Beekman
Doortje van Dijk
Dick Jonkers
Jelle Hogenbirk
Paul Keuning
Wim Kluvers
Rob Moolenbeek
Ruud Overdijk
Rob Prinzen
Jeannette Tas

Ledenadministratie

ledenadministratie@vwggooi.conscribo.nl
p/a Joke Smitplein 101
3581 PZ UTRECHT
030-2312653

Advertenties

In overleg met de redactie

Drukkerij

Ten Herkel Loosdrecht

Inleveren kopij

Uiterlijk voor:
28 maart (zomernummer)
15 juli (herfstnummer)
28 oktober (winternummer)
28 december (lentennummer)

Copyright

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren. De auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen en bijbehorend copyright van beeldmateriaal.

Omslagfoto's:

Steenuil, augustus 2025, Voorthuizen,
Andrea Rietbergen

Groenlingen, 1 maart 2026, Blaricum,
Hugo Weenen

Interview Frank van de Weijer door Hanneke Cusell 'Nachtvogelen' overal mogelijk, vaak met verrassende resultaten

Pagina 6

Interview Han Westendorp door Hanneke Cusell Stadsvogels: Bescherm de biotoop stad en de stadsvogel

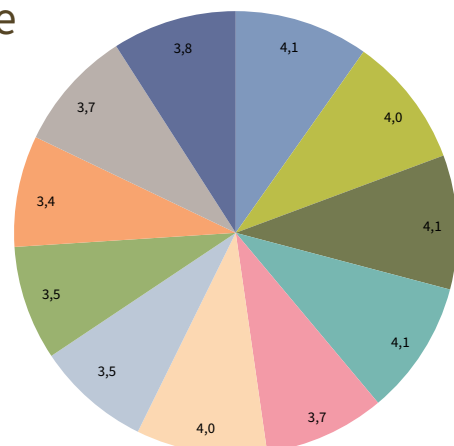
Pagina 10

Ruud Overdijk

De Korhaan scoort goed in de Ledenenquête

Pagina 14

INHOUD

Afwijkende hersenen (redactioneel)	3
Activistisch (van de voorzitter)	4
Oproep redactieleden	5
Rectificatie	5
Oehoe in het Gooi	17
Vrouwtje Sperwer in de tuin	18
Vogeltreffers	19
Column Carel de Vink	
‘Horen en vergeten’	23
Nieuws van het beschermingsfront	24
Werkzaamheden in het Eemmeer	28
De Kemphaan (boekpresentatie)	30
De vogelbladen	32
Boekbespreking	33
Uitzonderlijk vroege uilskuikens	34
De Bruine Kiekendief in de westelijke Eemolders	35
VWG informatie	38
Adressenlijst	39

PROGRAMMA

Actuele programma-informatie vindt u op de website www.vwggooi.nl.

Via de nieuwsbrief maken wij nieuwe activiteiten en wijzigingen bekend.

Ruud Overdijk

Afwijkende hersenen

Vogelaars doken de laatste maanden onverwacht een paar keer op in de landelijke pers. Op 11 april besteedde de NRC maar liefst twee pagina's aan een artikel over het effect van vogels kijken (Van Loenen, 2026). 'Je wordt er gegarandeerd gelukkiger van' luidde de kop. De auteur, Saskia van Loenen, liep een keer mee met een vogelaar. Toen die haar zijn verrekijker leende, ging er een wereld voor haar open. De volgende dag had ze er zelf een: "de beste aankoop van mijn leven".

Van Loenen beschrijft in het artikel dat haar plotseling opgebloeide liefde voor vogels veel meer opleverde dan alleen kennis over vogels. Ze ging vaker naar buiten, maakte meer stappen dan voorheen en ging zich gezonder, fitter en zelfs jonger voelen. In het artikel haalt ze wetenschappelijk onderzoek aan waaruit blijkt dat vogels kijken zowel fysiek als mentaal gezond is voor de mens, zorgt voor ontspanning en de stress verlaagd. "Wie vogels gaat kijken komt even los van de dagelijkse beslommeringen en krijgt vanzelf een beter humeur", zo schrijft ze.

Een kleine twee maanden eerder schreef Nienke Beintema eveneens voor de NRC een kort nieuwsartikel waarin ze beschrijft dat ervaren vogelaars afwijkende hersenen hebben (Beintema, 2026). Amerikaanse onderzoekers hadden ontdekt dat zeer ervaren vogelaars verschillen vertoonden in hun brein ten opzichte van niet vogelaars. Hersengebieden die belangrijk zijn voor waarneming, aandacht en geheugen zijn bij de vogelaars complexer van structuur dan diezelfde hersengebieden bij leken. Bovendien zijn die gebieden actiever tijdens een vogelherkenningstaak.

In hetzelfde artikel stelt Wouter Weeda, universitair hoofddocent methodologie en statistiek bij het Instituut Psychologie van de Universiteit Leiden, dat het niet zo duidelijk is of er een causaal verband bestaat tussen het gaan vogelen en een afwijkend hersengebied. Ontstonden die afwijkingen door het vogelen of waren die afwijkingen er al en hadden de betreffende personen daardoor een extra talent voor vogelen (en zijn ze dat ook gaan doen)?

Een nog belangrijker vraag is wellicht het effect van de hersenveranderingen: maken die mensen ook slimmer en scherper op andere vlakken? Of word je door die intensieve training alleen maar heel goed in het herkennen van vogels en vogelgeluiden? Eenduidige antwoorden zijn (nog) niet te geven, maar volgens Weeda is het wel heel interessant om te blijven kijken naar die link tussen gebruik en verandering van het brein. En veel buiten zijn heeft allerlei gezondheidsvoordelen, ook mentale, besluit hij. "Dus als je met vogelen ook nog eens je brein kunt trainen, dan lijkt me dat win-win."

Als trouwe vogelaars weten wij VWG-leden dat natuurlijk allemaal al. Maar als we nu eens iedereen een verrekijker geven onder de voorwaarde dat ze die elke week minstens een uur gebruiken om naar vogels te kijken. Zouden we dan niet veel meer ontspannen, gelukkige en leuke mensen krijgen?

Ruud Overdijk

Bronnen

- Van Loenen, S. (2026, 11 april). Ga vogels kijken en je wordt gegarandeerd gelukkiger. *NRC*, p. 24.
- Beintema, N. (2026, 24 februari). Ervaren vogelaars hebben afwijkende hersenen (maar wat zegt dat?). *NRC*. Geraadpleegd op 12 april 2026, van <https://www.nrc.nl/nieuws/2026/02/24/ervaren-vogelaars-hebben-afwijkende-hersenen-maar-wat-zegt-dat-a4921217>

Grutto (man), 13 mei 2025, Eempolder | Andreas Grunwald

Activistisch

Begin dit jaar is er door de tijdelijke werkgroep CEP (communicatie, educatie, promotie) onder de leden een enquête gehouden. Wellicht hebben jullie deze ook ingevuld. Vraag was hoe leden tegen de informatieverstrekking via De Korhaan, de nieuwsbrief en de website aankijken. Hiermee werd waardevolle informatie opgehaald die ondertussen ook via de website is in te zien. Werkgroep en bestuur zijn drukdoende te bezien hoe de VWG hiermee haar voordeel kan doen. Er kwam ook wat 'bijvangst' mee. Een van de respondenten merkte op de stijl van de rubriek 'Van de voorzitter' wat activistischer te vinden dan vroeger. Wie dit was is niet bekend want de enquête is immers anoniem.

Activistisch. Dit vind ik nou leuk om te lezen. Volgens onze nieuwe vriend AI (Artificial Intelligence oftewel kunstmatige intelligentie) zijn de doelen van

activisme maatschappelijke verandering, behartiging van belangen (dieren, klimaat) of politieke omwenteling. Nou ben ik er allerminst mee bezig de maatschappij te herscheppen. Wel probeer ik in deze column zo nu en dan tot nadenken aan te zetten. Want als vogelwerkgroep willen we niet alleen de nuttige activiteiten waarmee we nu bezig zijn steeds maar herhalen. We willen uiteindelijk ook een wat verder in de toekomst gelegen doel nastreven wat het waard is om voor te gaan.

Als het goed is, hebben begin april de nodige leden elkaar weer gevonden om actief invulling te geven aan ons vijfjaren-werkplan en de juiste wissels om te zetten. En hopelijk zijn de wissels nadrukkelijk omgezet richting de toekomst. Want één ding is zeker. We kunnen niet volstaan met 'business as usual' en de waan van de dag. We moeten nadrukkelijker aan toekomstdenken doen en ons ervoor

inzetten zodat de wereld van de vogels en alles wat ermee samenhangt ook in de toekomst voor de komende generaties nog oké is en liefst een stuk beter.

Ik ben dus heel blij met het predicaat (een beetje) 'activistisch' voor de VWG. Het zal de VWG goed staan.

Ik wens jullie allen een geslaagde zomer met dito vakanties, voor zover deze bij jullie op het programma staan.

Andreas Grunwald
voorzitter bestuur

OPROEP

Eind-/hoofdredacteur voor De Korhaan
Auteurs voor één of meer vaste rubrieken

Eind-/hoofdredacteur voor De Korhaan

De Korhaan redactie zoekt met spoed iemand die (tijdelijk) de rol van eind-/hoofdredacteur op zich wil nemen. Door onverwachte ziekte is de huidige eind-/hoofdredacteur Ruud Overdijk gedurende langere tijd afwezig.

Belangrijkste elementen van deze functie zijn:

- het coördineren van de redactionele werkzaamheden
- het (mede) genereren van ideeën voor artikelen
- het aansturen van auteurs
- het voeren van de eindredactie

Bij dit alles word je bijgestaan door een enthousiaste redactie met de nodige ervaring op de verschillende terreinen.

Auteurs voor één of meer vaste rubrieken

Vanuit de redactie is er behoefte aan auteurs die voor elk nummer (vier keer per jaar) de invulling van een bepaalde rubriek op zich willen nemen. Een voorbeeld van zo'n rubriek is 'Wat hebben de vogels aan jouw tuin?' We denken daarbij aan een (kort) interview met de tuineigenaar plus één of meer foto's van die tuin.

Over andere mogelijke rubrieken wordt nog nagedacht (suggesties zijn van harte welkom).

Wil je meedoen of heb je vragen? Mail naar: redactie@vwggooi.nl en/of bel naar Doortje van Dijk (06 205 950 83)

Rectificatie

In de fotobijschriften op pagina 11 van de vorige Korhaan (Jaargang 60, nummer 1 lente 2026 - Boerenzwaluwen op Manege Zonneveld) is een storende fout geslopen. De onderschriften bij de twee foto's van vliegen onderaan de pagina zijn verwisseld. De foto helemaal links onderaan toont de bird blowfly (vogelblaasvlieg) en de middelste foto de boerenzwaluwluivlieg.

Bij deze onze excuses aan de fotograaf (Daan Drukker) en de auteur (Niels Zonneveld).

De redactie

Juiste onderschriften:

*De bird blowfly, 7 juni 2025
Daan Drukker*

*De boerenzwaluwluivlieg,
iets groter dan een volwassen teek,
7 juni 2025 | Daan Drukker*

*De maden die op de zwaluwkuikens zaten.
Deze zijn opgekweekt en op naam gebracht
7 juni 2025 | Niels Zonneveld*

Nachtvogelen | Irene Berra

CNR-dag, 28 maart 2026, Putten | Harry Holsteijn

‘Nachtvogelen’: overal mogelijk vaak met verrassende resultaten

Interview Frank van de Weijer door Hanneke Cusell

Als Frank begint te vertellen over vogelgeluiden en alles wat ermee samenhangt, wordt al gauw duidelijk dat dit een onderwerp is waar hij heel veel van weet en met veel enthousiasme over kan vertellen.

Leerschool

Frank: “De belangstelling voor de natuur heb ik van huis uit meegekregen. Als kind al nam mijn vader mij mee de natuur in. En als ik een vogelgeluid hoorde, wilde ik altijd weten welke vogel dat geluid maakte. Daarnaast verzamelde ik platen, cassettes en cd’s met vogelgeluiden.” “Toen ik bij de Vogelwerkgroep kwam, was er nog een trektelpost in het Corversbos. Daar heb ik heel veel geluiden geleerd van vogels die overkwamen. Mijn leermeesters waren Dick Jonkers, Adri Vermeulen, Fred van Klaveren en Nico Dwars. Ik heb ongeveer tien jaar meegedaan met deze trektelpost. Dat was de beste leerschool qua geluiden. Als ik een vogelgeluid hoor, vind ik het belangrijk te weten welke vogel dat geluid maakt, want negen van de tien vogels die je hoort zie je niet.”

Een volgende stap was het opnemen van geluiden. Frank: “Rombout de Wijs heeft me daarvoor enthousiast gemaakt. Hij heeft me meegenomen naar de CNR, de Club voor Natuurgeluiden Registratie. Dat is een landelijke club van amateurs en professionals die enthousiast worden van natuurgeluiden en/of geïnteresseerd zijn in het opnemen daarvan.”

Frank luistert niet alleen naar vogels, hij heeft inmiddels al van alles op vogelgebied gedaan. Op dit moment is hij actief bij het Vogelringstation, telt hij voor Sovon in het winterhalfjaar zowel eenden als ganzen en zwanen en inventariseert hij in dit jaar van de Steenuil samen met Dirk Prop het aantal territoria van Steenuilen in de Eempolder.

Seizoenstrek

Frank houdt zich niet alleen bezig met vogelgeluiden overdag. Sinds 2019 maakt hij opnamen van ’s nachts overtrekkende vogels. Tweemaal per jaar is er de seizoenstrek. Sommige vogelsoorten trekken overdag, andere ’s nachts en weer andere

doen beide. Dagtrekkingen zijn onder andere roofvogels, zwaluwen, Vinken en Spreeuwen. Ze navigeren op zicht (landschapselementen zoals kustlijnen en rivieren) en de zon, gebruiken thermiek en foerageren overdag. De meeste zangvogels migreren ’s nachts. Dat heeft een aantal voordelen. Het is een stuk veiliger, want ze vermijden predatie. Verder is het ’s nachts vaak koeler en is er minder wind; dat voorkomt oververhitting en spaart energie. Ze kunnen overdag foerageren en ’s nachts energie verbruiken, wat efficiënter is. Nachttrekkingen navigeren op het magnetisch veld en (met helder weer) op sterren en maan. Veel ganzen en eenden trekken ’s nachts, maar bij een geschikte route of wind kunnen ze ook overdag onafgebroken doorvliegen. Hetzelfde geldt voor andere soorten, zoals Kraanvogels, Watersnippen en steltlopers als Grutto en Rosse Grutto. De Gierzwaluwen zijn natuurlijk bijna constant in de lucht.

Hoge roepjes

De meeste nachttrekkingen maken ook ’s nachts geluid. Ze gebruiken korte, vaak

hoge roepjes om contact te houden en om bij elkaar te blijven in het donker. Deze geluiden zijn vooral bedoeld om veilig en gezamenlijk hun bestemming te bereiken. De meeste activiteit is te horen in het najaar (augustus-november) en voorjaar (maart-mei), vaak in de uren direct na zonsopgang of vlak voor zonsopgang.

De meeste lokale vogels slapen 's nachts, maar sommige soorten produceren 's nachts geluid. Dat kan zijn om het territorium af te bakenen of om een partner te zoeken. Zo zingen mannetjes Nachtegalen de hele nacht door om een vrouwtje te lokken. De Nachtzwaluw produceert 's nachts zijn mysterieuze, snorrende geluid. Verder kun je uilen en moerasvogels horen. Roodborstjes en Merels zijn al voor zonsopgang actief.

Nachttrektellen

Trektellen is het systematisch tellen van voorbijtrekkende vogels vanaf een vast punt: een telpost. Vanaf 2006 verzamelt de website trektellen.nl de tellingen, in samenwerking met Sovon en de Nederlandse Zeevogelgroep. Het trektellen overdag is al lastig genoeg, laat staan het trektellen 's nachts. 's Nachts kun je immers alleen maar op je oren vertrouwen om te ontdekken wat er voorbijkomt. Het is lastig, want er is maar weinig context en bekende soorten kunnen heel anders roepen. Bovendien kun je 's nachts alleen de vogels tellen die geluid maken. Maar veel individuen en zelfs groepen van vogelsoorten die vlieggeluiden maken, kiezen ervoor om deze niet te maken. Bij gunstig weer of als ze solitair trekken, kunnen ze vrijwel stil zijn. Toch is het nachttrektellen de laatste jaren steeds populairder geworden. Het wordt wel aangeduid met 'nocmig' (nocturnal migration). Nachttreksoorten die je vrij algemeen kunt horen, zijn: lijsters, steltlopers, eenden en ganzen. Maar ook soorten als Kwartel, Dodaars, Waterral, Waterhoen, Meerkoet, Veldleeuwerik, Keep en gorzen. Net als voor het trektellen overdag is er een protocol voor het nachttrektellen. Daarbij gaat het om wanneer je telt: niet eerder dan het begin van de zogenoemde nautische avondschemering en niet later dan het einde van de nautische ochtendschemering.

Verder betreft het welke gegevens je moet noteren en op welke wijze.

Hele nacht overal

Nachttrek vindt overal plaats, waar je ook woont, zelfs boven je flatje in de binnenstad. Frank: "Je kunt eraan meedoen terwijl je lekker in je bedje ligt te slapen."

"Wat je nodig hebt, is een opstelling van een microfoon en een recorder die de hele nacht door kan draaien. Het beste is om de microfoon op een rustige, open plek, bijvoorbeeld op het dak of in de tuin, stevig neer te zetten. Hoe minder achtergrondgeluid van bijvoorbeeld verkeer of wind, hoe beter."

"De opnamen resulteren in een spectrogram" vertelt Frank, "waarin de frequentie van een geluid is weergegeven in de tijd. Je kunt met software naar geluid in het spectrogram kijken. De roepen van trekvogels zie je als korte 'streepjes' op het geluidsbeeld. Je kunt door het spectrogram scrollen in stukjes van bijvoorbeeld één, drie of vijf minuten per keer. Als je een geluid ziet, is het zaak om te weten of uit te vinden welke vogel dat geluid maakt. Vervolgens moet je inschatten om hoeveel individuen het gaat. Maar soms zoals bij lijsters kan het een (enorme) onderschatting zijn, want de meeste lijsters roepen niet. Je moet dus noteren of het om een trekvogel of een lokale vogel gaat en of het bij de aantallen gaat om een minimum, een schatting of een exact aantal. De waarnemingen noteer je eerst per uur op papier en daarna kun je ze online – als je een nachttrektelpost hebt aangemaakt – op trektellen.nl invoeren."

Snelweg

Afhankelijk van de locatie zijn er storende geluiden. Frank: "Bij mij is er helaas veel verstoring door de snelweg dichtbij. Dat maakt het moeilijker om vogelgeluiden nog te kunnen onderscheiden. De meeste geluiden die ik 's nachts hoor zijn bijgeluiden; het allermeest tikken. Tikken kunnen van alles zijn, vallende voorwerpen, of uitzetting en krimp van (bouw) materialen. Ik hoor ook heel veel vliegtuigen. Soms is er maar af en toe een vogel, maar op een goede trekavond

kunnen er wel honderden Koperwieken, Zanglijsters of Merels overkomen. Daarnaast hoor ik veel lokale vogels zoals ganzen, Meerkoeten en Wilde Eenden, want vlakbij is een vijver. Daarnaast zit er een Bosuil die ik elke avond hoor en die ik dus niet meetel. Af en toe zijn er leuke waarnemingen zoals een Kwartel, een Kwak, Bijeneters, een Zwarte Zee-eend en aan het eind van de zomer steltlopers. Maar het meest bijzondere is toch wel de Roerdomp, die ik slechts een paar keer heb gehoord." Frank vervolgt: "Ik tel alleen thuis vanaf het balkon, en alleen in het najaar, van halverwege de zomer tot eind oktober. De voorjaarsrek is leuk, maar tijdens de najaarsrek is meer te beleven. Ik tel één keer per week. De lengte van de nacht bepaalt hoeveel tijd het kost om het uit te werken. In de korte zomernachten kost het misschien één tot anderhalf uur, maar eind oktober misschien twee tot drie uur."

Hoe kun je de vogelgeluiden herkennen?

Frank: "Als je een geluid ziet, dan is het de vraag of je dit in het sonogram herkent. Als je het geluid niet herkent, kun je het af luisteren en opzoeken. Je kunt software zoals het programma BirdNET of Chirpity op de computer gebruiken om de geluiden te identificeren. Of je kunt het opzoeken op The Sound Approach (<https://soundapproach.co.uk/>) of Xeno-canto (<https://xeno-canto.org/>). Lastig is wel dat je je in sommige vogels nog wel eens kunt vergissen. Zo is de roep van de Roerdomp 's nachts totaal anders dan overdag. Ook een Waterhoen, Dodaars of Waterral kan anders klinken dan verwacht."

Daarnaast is er AI, waarvan het de vraag is in hoeverre dat kan helpen bij het automatisch herkennen van geluiden. Maar zoals Frank aangeeft: "Dat staat nog in de kinderschoenen. Zelf heb ik een zogenaamde BirdWeather PUC. Dat is een handig klein apparaatje, dat niet alleen vogelgeluiden registreert, maar ook bijvoorbeeld weergegevens en de hoeveelheid licht. Leuk, maar niet foutloos. Zo gaf de PUC bij een bepaald geluid aan dat het van een Patrijs zou zijn. Maar dat kon helemaal niet, want

die zit er niet. Uiteindelijk bleek dat het het geluid van een Meerkoet was dat vervormd was door bebouwing. Daarnaast mist de PUC soorten. Dit en andere apparaten zoals de BirdNet Pi zijn nog niet heel erg betrouwbaar voor inventarisaties en wetenschappelijk onderzoek.”

Interesse?

Wat maakt nachttrektellen leuk?

Frank: “Het leuke is dat het echt overal kan en dat het elke ochtend weer een spannende verrassing is wat erop staat. Het is net als met vissen; je weet niet wat je zult vangen. Maar het is heel leerzaam en je ontdekt van alles. Je kunt trekvogels in kaart brengen die je overdag niet ziet of hoort en je krijgt een beter inzicht in de soortensamenstelling tijdens de najaars- en voorjaarstrek. Lastig is wel dat niet alle soorten en niet alle individuen roepen. Daarnaast zijn de resultaten afhankelijk van het weer en het kan veel tijd kosten.”

Voor naslag van trekgeluiden raadt Frank de volgende boeken aan:

- Veldgids Vogeltrek (2021), door Dick de Vos en Sam Gobin; in combinatie met het gebruik van de uitgebreide app BirdSounds Europe.
- Handboek Trekvogels (2024), door Stanislas Wroza en Julien Rochefort; met daarin speciale aandacht voor de nachtelijke trek van 130 soorten middels sonogrammen, toelichting en QR-codes die je kunt scannen, zodat je het geluid op Xenocanto kunt horen.

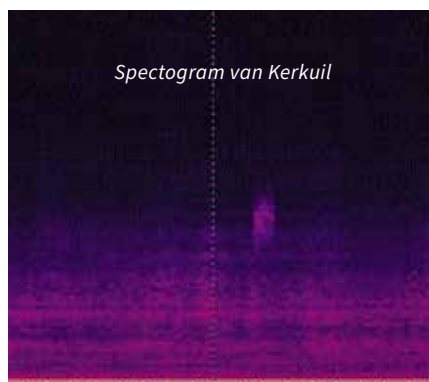
BirdWeather PUC | Frank van de Weijer

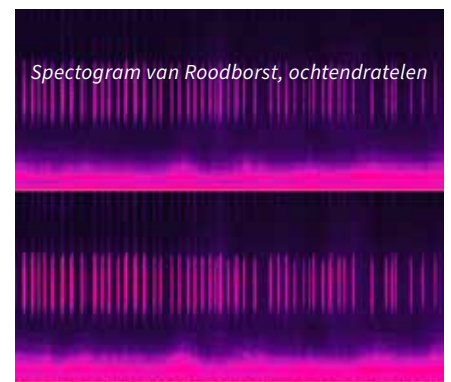
Spectrogram van Koperwiek

Spectrogram van Zanglijster

Spectrogram van Kerkuil

Spectrogram van Roodborst, ochtendratelen

Als je interesse hebt, is het eenvoudig om ermee aan de slag te gaan

Je moet een (mini)recorder en een microfoontje aanschaffen, wat niet duur hoeft te zijn. Op de website <https://nocmig.com/> kun je informatie vinden hoe je kunt starten. Dat kan ook bij The SoundApproach: <https://soundapproach.co.uk/pages/nocmig> Verder is het webinar van Joost van Bruggen ‘Nachtrektellen voor beginners’ uit 2022 (<https://sovon.nl/actueel/agenda/webinar-nachtrektellen>) een aanrader om te bekijken. Tot slot is de app BirdSounds Europe handig om te gebruiken en heel goedkoop. Je moet wel de trekgeluiden leren. Jezelf aanmelden voor gegevensinvoer kan via <https://www.trektellen.nl>.

Kaart van Het Gooi en Omstreken

Bescherm de biotoop stad en de stadsvogel

Interview Han Westendorp, stadsvogeladviseur in Hilversum, door Hanneke Cusell

Op een mooie ochtend in maart, onderweg naar Han Westendorp, vraag ik me af of twee stadsvogeladviseurs in Hilversum niet een beetje veel van het goede is. Han is dat nu zo'n twee jaar, maar Rolf Bruijn vervult deze functie al sinds 2021 (zie De Korhaan herfst 2025). Al gauw wordt me duidelijk dat dat zeker niet het geval is, want er is meer dan genoeg werk voor beiden.

Ommekeer naar de stad

Han vertelt: "Toen ik zo'n zes jaar geleden met pensioen ging, wilde ik iets doen dat zinvol maar ook leuk is. Dat is het vogelwerk geworden." Inmiddels heeft hij zich onder andere via de Eempoldertellingen, de werkgroep Zwaluwen en het leiden van excursies actief binnen de Vogelwerkgroep ingezet. Maar sinds een jaar of twee is hij vooral gericht op de stad. Bevlogen vertelt hij verder over deze nieuwe focus: "Het idee was altijd om naar buiten te gaan en daar de vogels te beschermen. Dat zat niet alleen in het DNA van de

Vogelwerkgroep maar gold in feite heel algemeen. Ook in het programma van de Vogelwerkgroep is nooit een excursie in de stad geweest. Voor mij is de ommekeer gekomen toen ik de film 'De Wilde Stad' zag. Die was voor mij echt een eyeopener. In de stad is er ook heel respectabele natuur."

Natuurinclusief wonen!

Enmaal door de film wakker geschud heeft Han zich verder in stadsvogels verdiept, onder andere aan de hand van de boeken van Jip Louwe Kooijmans 'Stadsvogels' (2009) en 'Stadsvogels in hun domein' (2014). Daarna heeft hij zich door Vogelbescherming Nederland tot stadsvogeladviseur laten bevorderen. Han: "Het werd me steeds meer duidelijk dat er aandacht nodig is voor stadsnatuur en stadsvogels. Het is niet genoeg om natuurinclusief te bouwen. We moeten natuurinclusief leven en wonen. Dat wil zeggen: we moeten de natuur de gelegenheid en ruimte geven om zich in de stad te handhaven. We zijn niet alleen."

Han Westendorp | Ilona Hartman

"Steden ontwikkelen zich" gaat hij verder. "Vroeger was er een stad in de natuur. Nu is het andersom: op een kaart zie je grote rode vlakken met bebouwing en daartussen postzegeltjes groen. Alle natuurgebieden zijn doorsneden door bijvoorbeeld wegen en spoorlijnen. Als we nu bijvoorbeeld een natuurbrug aanleggen, vragen we voor welke dieren die is bedoeld. Maar het gaat niet om het maken van natuur; het gaat om het zoveel mogelijk herstellen van de schade aan de natuur. Deze parallel van doorsnijdingen zie je ook in de stad. De verstening ervan ruikt op en in tuinen zie je steeds meer schuttingen in plaats van heggen, waardoor bijvoorbeeld de egel niet meer van de ene naar de andere tuin kan."

Roodborst op schuurtje, Hilversum,
18 november 2022 | Doortje van Dijk

Han Westendorp voor zijn huis | Hanneke Cusell

Vogels in de stad beschermen

Han: “De biotoop stad, en daarmee de stadsvogels, verdient onze bescherming. Daarvoor zijn meerdere redenen. Allereerst zijn vogels leuk. Verder is ondertussen wel bewezen dat biodiversiteit en natuur goed zijn voor de gezondheid en het algemeen welbevinden. Een ander belangrijk argument is dat het om het buiten groen te houden ook met de natuur in de stad goed moet gaan. Die vormt immers de stapstenen voor de natuur buiten de stad. Dat de natuur zelf rechten heeft om te bestaan is daarnaast een, zij het wat moeilijk, argument.”

“Maar misschien is het belangrijkste argument nog wel het economische belang: verslechtering van biodiversiteit is slecht voor de economie. De VN waarschuwt dat het wereldwijde verlies aan biodiversiteit een directe bedreiging vormt voor de wereldeconomie. Het is dus voor onszelf van betekenis om de biotoop waarin we wonen en werken natuurinclusief gezond te houden.”

Kerkelanden Groent

‘Kerkelanden Groent’ is een pilot van Groene Bondgenoten. Dit is een initiatief van Vogelbescherming Nederland en het is opgericht door een samenwerkingsverband van Vogelbescherming Nederland, LandschappenNL, de Natuur- en Milieufederaties, IVN Natuureducatie, SoortenNL, en Natuurvereniging KNNV. Kernbegrippen bij Groene Bondgenoten

zijn vrijwillige inzet en samen werken aan een bepaald doel binnen een bepaald kader.

Han: “De Kerkelanden is een wijk in Hilversum. Ilona Hartensveld maakte zich op particuliere titel erg druk om vergroening van de Kerkelanden. Maar om dat in je eentje te doen is bijna onmogelijk. Je mist slagkracht en dan bloedt zo’n buurtinitiatief al gauw dood. De groene groepen van de Infoschuur hebben ‘Kerkelanden Groent’ tot een Gooise pilot van dat landelijke idee gemaakt. Piet Spoorenberg en ik zijn in dit project de vertegenwoordigers van onze Vogelwerkgroep. De lokale groene groepen en ook de landelijke hebben wat geld toegezegd. Dat is nodig want als je denkt aan acties voor het vergroenen van tuinen, dan gaat het

al gauw om folders, een bijeenkomst waarvoor je ruimte in het buurthuis wilt afhuren of prijsjes voor een speurtocht voor kinderen. De kans op succes van ‘Kerkelanden Groent’ is nu groter.” Om de buurtbewoners bij de natuur in hun wijk en bij het project te betrekken, wordt er dit jaar een aantal keren een zogenoemde ‘attentiedag’ georganiseerd. Ook in maart was er zo’n attentiedag, die vooral in het teken van vogels stond. Zo was er een excursie voor buurtgenoten met Piet Spoorenberg en Guido Band van de Vogelwerkgroep als excursieleiders, om te kijken welke vogels er in de buurt zitten en wat er kan worden verbeterd. Verder werd er door de wethouder een iep geplant en waren er allerlei andere activiteiten. Kinderen konden bijvoorbeeld aan de

Excursie voor buurtgenoten met (vlnr) Piet Spoorenberg, Nancy Koster en Guido Band | Hanneke Cusell

Han Westendorp doet research naar stadsvogels | Hanneke Cusell

tafel bij Doortje van Dijk vogelplaten inkleuren en er werden eendenkorven van wilgentenen gevlochten. Ook werd een aantal nestkasten (en een egelhuis) verloot.

Samen optrekken

Door samen op te trekken als Groene Bondgenoten heb je slagkracht. Han: “Daardoor heb je niet alleen betrokkenheid van de Vogelbescherming en de Vogelwerkgroep nodig, maar ook bijvoorbeeld van het Goois Natuurreservaat (GNR) en Vrienden van het Gooi. Vrienden van het Gooi vindt natuur in deze wijken eveneens belangrijk, want het zijn stapstenen voor het buitengebied. Belangrijk

is tevens dat de gemeente erbij is betrokken. De gemeente heeft het Programma Groen Hilversum 2040. Daarin staan veel groene ambities, bijvoorbeeld ‘groene aders’ door de stad. Groene Bondgenoten kan de gemeenteambtenaar hierbij helpen.” Naast particuliere tuinen en de openbare weg gaat het ook om bedrijventerreinen. De gemeente Hilversum wil deze eveneens vergroenen. Han: “Bij een proefexcursie, samen met de gemeente, werd snel duidelijk hoeveel verhard terrein er is en hoeveel hekken er zijn! Er was één bedrijf dat twee struiken in potten aan weerskanten van het ingangshek had gezet. Dat laat zien dat er potentie is: bedrijven kunnen werken aan een groen imago en hun bedrijf aantrekkelijk maken voor klanten. En het gaat om grote oppervlakten. Dus: ‘hekken eruit en heggen erin!’ Fijn is dat de gemeente weer ‘entree’ heeft bij de bedrijfsvereniging. Dat gaat helpen.”

Het werk als stadsvogeladviseur

Op de vraag waar Han zich zoal als stadsvogeladviseur in Hilversum mee

bezighoudt, vertelt Han: “Ik ben actief in de pilot ‘Kerkelanden Groent’ en ik probeer tevens andere initiatieven te helpen. Verder heb ik contact met de gemeente; daarbij gaat het om samen optrekken en helpen met advies en informatie. En ik heb contact met andere groepen, zoals de Hilversum-100 club. Dat is een lokale beweging die zich richt op sociale cohesie en onder andere Hilversum groener wil maken. En uiteraard hebben Rolf en ik regelmatig contact.”

Daarnaast is hij beschikbaar voor vragen. Han: “Als er bijvoorbeeld iemand komt die wil weten wat er voor Gierzwaluwen in zijn buurt kan worden gedaan, kijken we samen of dat zin heeft. Misschien niet zozeer voor Gierzwaluwen, maar misschien wel voor Huismussen. En dan is de volgende vraag hoe je de burens ver kunt krijgen. Ik probeer het altijd aan de mensen terug te geven en het te verbreden, zodat ze het zelf verder kunnen oppakken. Er loopt bijvoorbeeld een plan met Feiko Prins om in zijn woonwijk nesten voor Gierzwaluwen

Niet-volwassen Blauwe Reiger verjaagt Kauwtje, Hilversum, 25 mei 2023 | Doortje van Dijk

en Huismussen opgehangen te krijgen. We proberen daar de hele straat bij te betrekken. Een ander voorbeeld: samen met Wobbe Kijlstra kijken we of we de MUS-tellingen in Hilversum kunnen verrijken met zogenaamde jaarrondtellingen van Sovon. Behalve meer gegevens zou dat ook meer betrokken mensen betekenen. Tellen vergroot de attentiewaarde van de natuur voor de mensen. Zo komen er steeds meer mensen die kunnen vertellen waarom er geen Huismussen meer zijn.”

Leuk en zinvol

Wat maakt het leuk om hiermee bezig te zijn? Han: “Het werk als stadsvogeladviseur komt neer op contacten leggen, uitleggen hoe het in elkaar zit, op de hoogte blijven van wat er speelt en terugkomen op eerdere contacten met gemeenten en anderen. Ik vind dat leuk werk en ik vind het fijn om met mensen aan iets zinvol te werken. Een grote motivatie voor mij is dat mijn kleinkinderen hopelijk ook nog kunnen genieten van vogels in de stad en daarbuiten.”

Hij vervolgt: “Ik heb ontdekt dat de natuur in de stad is vergeten en dat daar weinig aandacht voor is. Maar wij zijn niet de enige bewoners van de stad. Daarnaast heeft het mijn kijken naar vogels veranderd. Vroeger was het met vogelaars vogels kijken in het veld. In de stad is het vooral vogels kijken met niet-vogelaars, waarbij je vaker moet uitleggen wat de samenhang is tussen mensen en natuur.”

Meer mensen betrekken

Han vindt het belangrijk dat er meer mensen betrokken raken bij en zich inzetten voor de ‘biotoop stad’. De Vogelwerkgroep heeft dat nu in haar beleid staan. “Het gaat om bewustwording en om een oproep aan alle mensen om actiever te worden in eigen buurt en stad” zegt hij. “Daarbij hoeft niet iedereen te tellen of bijvoorbeeld nestkasten op te hangen. Het is belangrijk dat iedereen haar of zijn eigen ding doet. Het gaat om verhalen vertellen in de krant en op sociale

Excursie voor buurtgenoten | Hanneke Cusell

media, iets uitzoeken op het internet, enz. Maar vooral om elkaar te vinden en samen actief te zijn. Want alleen maak je niet het verschil en alleen hou je het niet vol. Met het idee van Groene Bondgenoten kun je activiteiten in de stad verbreden. Maar het is wel ‘wie de schoen past, trekke hem aan!’ Je wordt niet door de gemeente of een landelijke organisatie aangewezen.”

De Korhaan scoort goed in de Ledenenquête

Ruud Overdijk

In februari van dit jaar is onder de leden van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken (VWG) een enquête gehouden. Het doel van de peiling was om te kijken hoe de leden de activiteiten en communicatie binnen de vereniging ervaren. De enquête bestond uit vijftien meerkeuzevragen. Drie van de vijftien vragen gingen expliciet over De Korhaan. Met name op deze vragen gaan we hier nader in. Het complete verslag van de resultaten is te vinden op de website van de VWG.

Van de 955 leden die via een e-mail een uitnodiging ontvingen om de enquête in te vullen hebben 307 leden de vragenlijst ingevuld. Dat betekent dat de respons met 32% vrij hoog was. Algemene vragen als 'Waarom bent u lid van de Vogelwerkgroep' gaven een interessant beeld te zien. De meeste respondenten zijn lid om de bescherming van vogels te ondersteunen en om over vogels te leren. Maar ook meer actieve redenen als 'vogelonderzoek en tellingen', 'deelname aan excursies', 'bijwonen van lezingen' en 'activiteiten in de natuur' scoorden relatief hoog.

Dat veel van de respondenten ook daadwerkelijk actief zijn, bleek uit de vraag: Aan welke activiteiten hebt u in 2025 actief een bijdrage geleverd. De helft van de respondenten (154) was alleen ondersteunend lid, maar de andere helft nam deel aan één of meer van de werkgroepen van de VWG. Van degenen die alleen ondersteunend waren gaf overigens 26% aan de komende drie jaar actief aan de activiteiten te willen bijdragen. Dus het ziet er vooralsnog niet naar uit dat de vereniging door gebrek aan actieve leden langzaam doodbloedt.

Communicatie

Een belangrijk deel van de enquête was gericht op de communicatie naar de leden via de website, de nieuwsbrief

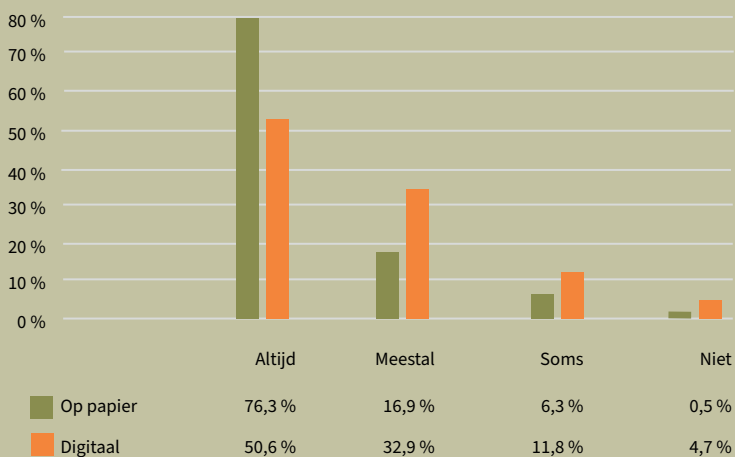
en De Korhaan. Voor elk medium was er een aantal specifieke vragen over de frequentie van raadpleging en de waardering van specifieke onderwerpen. (Zie de website voor een volledig verslag.) Vanzelfsprekend werd ook gevraagd naar de waardering van de verschillende communicatiekanalen en die scoorden alle drie behoorlijk hoog.

Met een gemiddelde van 4,3 (op een schaal van 1 tot 5) werd De Korhaan het best gewaardeerd, op de voet gevolgd door de nieuwsbrief (4,1) en de website (4,0).

Sinds ruim een jaar is het mogelijk De Korhaan alleen digitaal te ontvangen. Bijna 29% van de respondenten gaf

De relatie tussen hoe vaak De Korhaan wordt gelezen en de vorm waarin het blad wordt gelezen

aan de digitale versie te ontvangen. Een aantal mensen merkte op dat ze niet wisten dat er een digitale versie beschikbaar was. Via een e-mail naar ledenadministratie@vwggooi.conscribo.nl kunnen leden aangeven De Korhaan alleen digitaal te willen ontvangen. Zij krijgen dan voortaan een e-mail met een link als de nieuwste digitale versie klaarstaat.

Opvallend was dat respondenten die De Korhaan digitaal ontvangen hem wat minder vaak lijken te lezen dan de mensen die de papieren versie ontvangen (zie Tabel 1). De waardering voor het blad verschilt niet veel tussen beide groepen (zie Tabel 2).

Wat betreft de inhoud van De Korhaan bevatte de enquête ook een vraag naar de waardering van de verschillende soorten artikelen. Op een schaal van 1 tot 5 (heel slecht, slecht, neutraal, goed, heel goed) scoorden alle soorten artikelen gemiddeld ruim voldoende (zie Tabel 3). De soorten die het laagste scoorden, met name de besprekingen van boeken, rapporten en vogelbladen, gaat de redactie nader bekijken. Wellicht dat een wat andere benadering voor deze rubrieken beter kan aansluiten bij de lezers.

Kosten

Naast de kale cijfers waren de aanvullende commentaren en opmerkingen minstens zo interessant. Een aantal van de respondenten

veronderstelde dat De Korhaan duur zou zijn, al dan niet door het afdrukken van (grote) kleurenfoto's. Hier is (mogelijk) sprake van een paar misvattingen.

In de eerste plaats heeft het plaatsen van foto's geen enkele invloed op de drukkosten. Waar vroeger voor het drukken van een tijdschrift foto's apart moesten worden voorbereid (met alle kosten van dien), wordt de Korhaan geheel geprint. Na het nodige redactionele werk wordt het tijdschrift opgemaakt met een desktop-publishing programma. Het resultaat wordt geëxporteerd als een pdf en dit is gelijk de digitale versie van het blad die op de website kan worden gedownload. Daarnaast wordt die pdf naar de drukker gestuurd die er papieren versies van print. Dit alles gebeurt door vrijwilligers (en kost dus niets).

Wat overblijft zijn de drukkosten. De Korhaan ziet er wellicht uit als een duur blad, maar is dat in onze optiek niet. Uitgaande van veertig pagina's per nummer bedragen de drukkosten € 2,73 per nummer. Met verzendkosten van € 0,96 per nummer, kost een blad dat bij de leden in de bus valt dus € 3,69.

Foto's

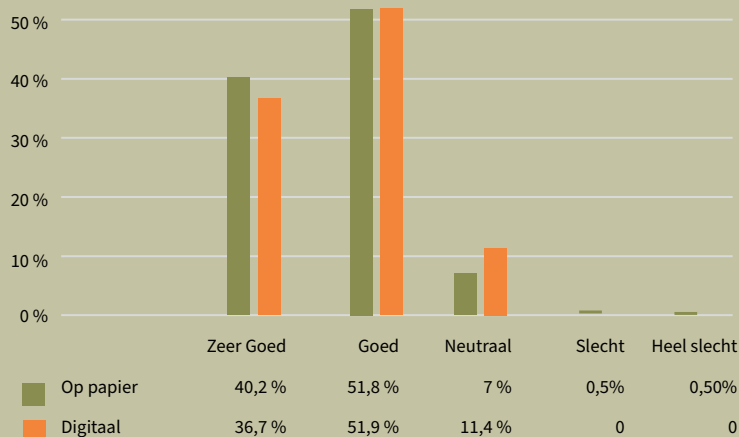
Naast het (onterechte) vermoeden dat foto's de prijs van De Korhaan zouden opdrijven, was er ook een aantal algemene opmerkingen over de foto's in het blad. Zo zijn er mensen die vinden dat De Korhaan te veel een 'glossy' blad is, dat er te veel foto's om

de foto's in staan en dat de foto's te weinig inhoudelijk bijdragen aan de doelstellingen van de VWG. Volgens de redactie hebben foto's zowel een rol voor het paginabeeld van een blad als een informatieve rol (één beeld zegt meer dan duizend woorden). Daarbij beschouwt ze De Korhaan toch ook een beetje als het uithangbord van de VWG dat er aantrekkelijk moet uitzien. Daarom is de lay-out van De Korhaan een mix van tekst en afbeeldingen.

De enige rubriek in De Korhaan waar foto's de hoofdmoot vormen, is de rubriek Vogeltreffers. Deze rubriek werd door 203 deelnemers goed of zeer goed gevonden, door twaalf deelnemers slecht of zeer slecht en 64 deelnemers vulden in neutraal of n.v.t. Onze conclusie is dat deze rubriek een heel goed gewaardeerd onderdeel is van de Korhaan. Desalniettemin zijn we als redactie in overleg met de Fotogroep wel aan het nadenken over de invulling van deze rubriek. Het moeten niet vier pagina's foto's om de foto's zijn. We streven naar een thematische aanpak, waarin de rubriek 'Vogeltreffers' in elk nummer een eigen thema krijgt. Dit alles betekent niet dat de redactie niet gevoelig is voor de kritiek met betrekking tot de foto's in het blad. In voorgaande nummers zijn er voorbeelden waar een foto niet veel toegevoegde waarde heeft, bijvoorbeeld omdat er al een enigszins vergelijkbare foto ergens anders staat of omdat er weinig relevante informatie op de foto staat. De keuze van de foto's zou soms dus beter kunnen. De redactie en de Fotogroep zullen daarom nauwer gaan samenwerken om de keuze en kwaliteit van de foto's verder te verbeteren en te voorkomen dat er foto's worden geplaatst die weinig toegevoegde waarde hebben.

De relatie tussen de waardering voor De Korhaan en de vorm waarin het blad wordt gelezen

Inhoud en doel

Een paar respondenten vroegen in hun opmerkingen om meer inhoudelijke of diepgaander artikelen, artikelen over onderzoeksresultaten. De redactie staat hier zeker niet onwelwillend tegenover, maar dan moeten die artikelen (of auteurs die ze willen schrijven) er wel zijn. Als leden van onze Vogelwerkgroep ideeën hebben voor artikelen, horen we dat graag. Als ze zo'n idee zelf niet willen of kunnen uitwerken, kunnen we als redactie altijd kijken of wij iemand kunnen vinden die dat wel wil/kan.

Het hoofddoel van de redactie is het informeren van de leden over:

1. vogels in het werkgebied
2. activiteiten van de vereniging
3. de vogelwereld in het algemeen (in mindere mate).

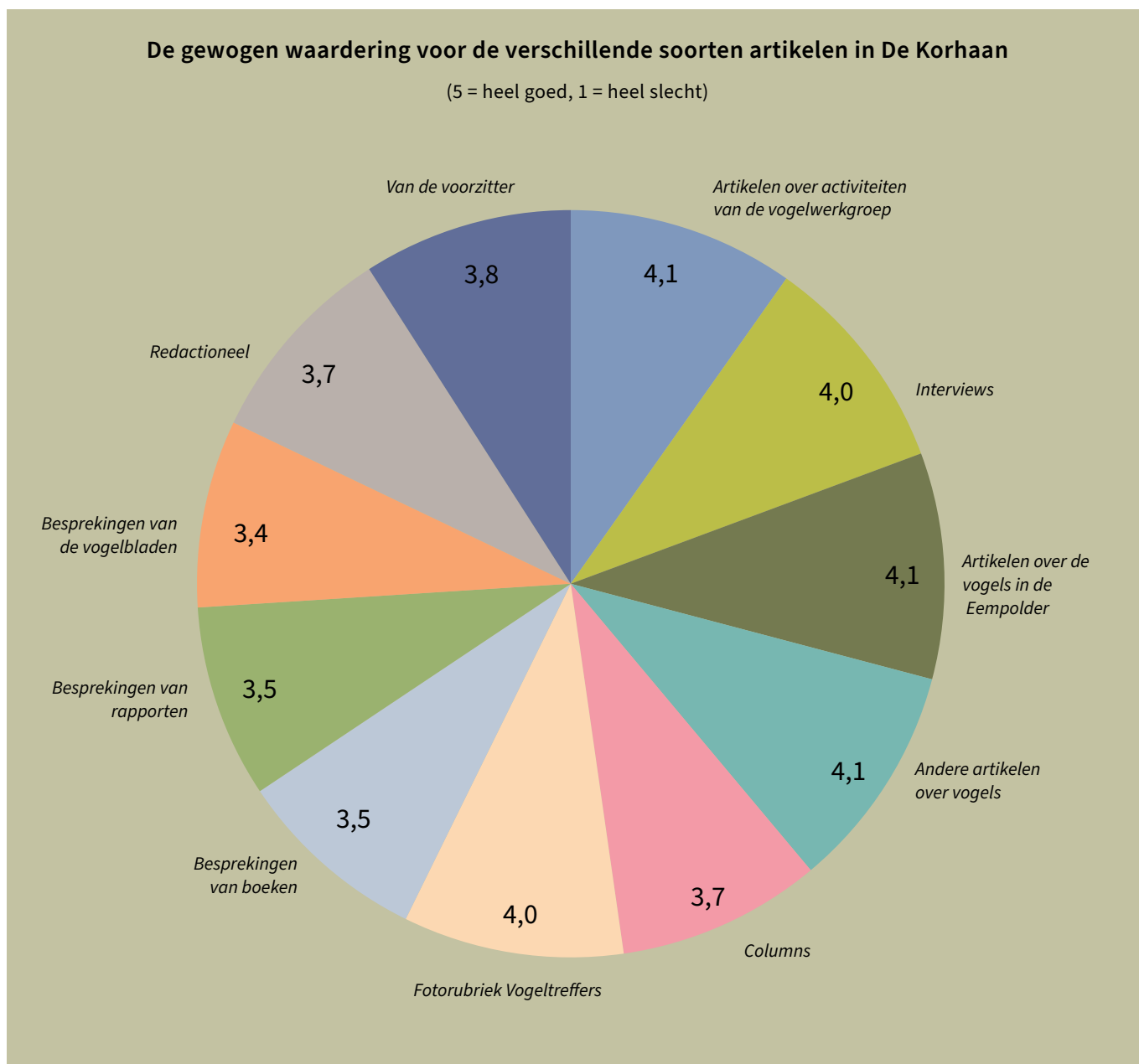
Hiervan zijn de volgende doelen van het blad afgeleid:

1. Aan de leden geven van informatie vanuit het bestuur, vanuit de diverse werkgroepen en vanuit individuele leden.
2. Publiceren van artikelen over vogels, vogels kijken en alles wat daarop betrekking heeft voor zover er een relatie is met activiteiten van de vereniging en/of gebeurtenissen binnen het werkgebied.

De redactie probeert zo goed mogelijk aan dit doel te voldoen met een mix van onder andere interviews, artikelen over onderzoek en bescherming, ervaringen van individuele leden, reportages van het werk van de werkgroepen en artikelen over de ontwikkelingen in de Eempolders. **Concrete suggesties voor artikelen of reportages zijn altijd welkom.**

Bronnen

Het complete verslag van de resultaten is te vinden op de website van de VWG: <https://vwggooi.nl/index.php/2026/04/01/uitkomsten-en-evaluatie-ledenenquete/>

Oehoe in het Gooi

Sjaak Hoogendoorn

*Oehoe, 26 februari 2026, Baarn | Sjaak Hoogendoorn
De Oehoe heeft zijn nek volledig naar achteren gedraaid*

De afgelopen jaren is de Oehoe steeds vaker in Nederland aangetroffen; dit jaar ook enkele exemplaren in het Gooi.

Nu al ruim een jaar houdt een Oehoe zich op in De Stulp, een bosgebied bij de Lage Vuursche. In 2025 is hij door mij meerdere keren in de avondschemering - roepend - gehoord. Inmiddels ken ik zijn vaste boom, waaronder heel veel braakballen liggen. Ook heb ik er twee grote donsveren van de Oehoe gevonden. Begin 2026 zag ik hem voor het eerst, hoog uitkijkend over het landschap. Dit heb ik in enkele foto's kunnen vastleggen. Het lijkt erop dat deze Oehoe wacht op een vrouwtje.

Achtergrond

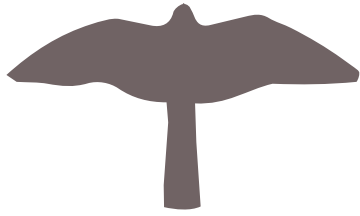
De eerste keer dat de Oehoe in publicaties wordt genoemd is in 1758 onder de naam *Strix Bubo*. De naam van deze uil is ontleend aan de klanknabootsing van zijn roep. Hij is 60 tot 75 cm groot. De spanwijdte van de vleugels bedraagt 160-190 cm. Hij daarmee een van de grootste uilen ter wereld. In het wild kunnen ze 20 jaar worden. Oehoes zijn in tegenstelling tot andere uilen niet dagblind en zien dus ook erg goed overdag.

Met zeventien halswervels kan hij zijn kop volledig naar achteren draaien. Het gehoor is bijzonder goed ontwikkeld en door het uitstekende zicht kan de Oehoe kleine prooien van veraf opsporen. Oehoes jagen meestal in de schemer, maar als ze jongen hebben ook wel overdag. Er worden bij of in het nest voorraden aangelegd. Oehoes eten voornamelijk duiven, ratten en kraaien. Maar ook konijnen en egels staan op het menu. Ze jagen op praktisch alle vogels die trager zijn dan zij, waar ook andere uilensoorten onder vallen. De soort is in de broedperiode extreem gevoelig voor verstoring. Wanneer dat door mensen gebeurt, kan het vrouwtje het nest verlaten. Het kan zijn dat ze pas in de avond terugkeert, met als gevolg afgekoelde eieren en een mislukte broedpoging. In die zin is de mens een vijand van de Oehoe. De Oehoe maakt zijn nest niet zelf. Wanneer ergens verlaten steengroeves zijn, wordt daar op een richel gebroed. Soms maken ze gebruik van een verlaten nest in een boom van bijvoorbeeld een Buizerd. Verder is er wel genesteld in een ruïne en een speciaal opgehangen kist. Een geschikte nestplaats is vaak vele jaren achtereen in gebruik.

Ontwikkelingen

De Oehoe is door de eeuwen heen sterk vervolgd en was onder andere daardoor op veel plaatsen verdwenen. De eerste keer dat een Oehoe zich na lange tijd weer in Nederland vestigde was in 1973. Deze leefde in een naaldbos bij Den Helder. In 1985 was er een broedgeval in een nis van een kalkrotswand bij Cadier en Keer (Limburg). Vanaf 1997 kreeg de Oehoe vaste voet aan de grond in de ENCI-groeve bij Maastricht. Vermoedelijk was er spontane migratie vanuit Duitsland (net zoals bij de wolf). In 2002 zijn er in Gelderland enkele exemplaren gezien. In 2004 waren er zes broedparen in Nederland bekend. De jaren erna volgde een gestage toename van het aantal Oehoes in Nederland. In 2020 werd het totale aantal broedparen geschat tussen de 46 en 50. Anno 2026 zijn dat er al meer dan 100!!

Hopelijk vindt de Oehoe in Baarn snel een vrouwtje. Dit zou dan het derde paartje in de provincie Utrecht zijn.

Vrouwtje Sperwer in de tuin

Ton de Koning

Op 14 februari om ongeveer 10.45 uur vloog er onder luid tumult een zee van veertjes door de lucht. Een vrouwtje Sperwer had een Houtduif te pakken. Zij had best veel moeite om de duif te overmeesteren. Na een lange worsteling had ze hem zover dat hij kon worden geplukt. Dit heeft zeker een half uur geduurd. Na het plukken begon zij te eten. Het was duidelijk dat de Houtduif nog steeds niet dood was. Hij begon weer te worstelen maar de Sperwer zat bovenop hem en hield hem met haar klauwen in bedwang. En dat op Valentijnsdag, een vreselijk gezicht maar het zal erbij horen. Wat mij ook opviel was dat zij voor mij achter het raam volstrekt niet bang leek. Zelfs zo, dat ik het raam durfde te openen om te proberen betere foto's te maken. Na elke paar minuten stopte ze zeker tien minuten met eten om de omgeving uitvoerig te scannen op rovers (of om het eten te verwerken?). Dit tafereel heeft geduurd tot 16.00 uur. Toen was de duif nog niet op maar legde zij het restant even in een andere positie. Ik dacht om hem beter op te kunnen eten maar achteraf denk ik dat zij hem toen even optilde om te kijken of ze het kon vervoeren. Wat mij opviel was dat zijn krop zichtbaar dikker was geworden. Plotseling greep ze de duif in haar klauwen, vloog omhoog en ging op de heg zitten. Kort hierna verdween de Sperwer naar een tuin verderop.

Vrouwtje Sperwer plukt een duif, 14 februari 2026 | Ton de Koning

Vrouwtje Sperwer zittend op een duif, 14 februari 2026 | Ton de Koning

Vrouwtje Sperwer worstelt met een duif, 14 februari 2026 | Ton de Koning

Vogeltreffers

Als thema voor de foto's van dit nummer is gekozen voor **jonge vogels**. Op het moment dat dit blad uitkomt zullen er weer veel vogels uit het ei komen. De fotografen hebben vele mooie foto's aangeleverd. Soms met alleen een kuikentje en soms foto's waarbij de interactie tussen moeder/vader en kuikentje mooi in beeld is gebracht.

Juvenile Meerkoet, mei 2025, Texel | Fred Huijskes

Jan van Gastel fotografeert vanuit een drijvende schuilhut (Korhaan jrg. 58, nummer 3, pag. 10). Zo kan hij vanuit het water foto's maken en dicht bij de vogels komen zonder ze te verstoren.

Krakeend (vrouw) met pullen, 4 juli 2024, Pier Huizen | Jan van Gastel

*Bontbekplevier, 29 mei 2022, Texel
Bertus van den Brink*

*Juvenile Kluut, 31 mei 2025,
Wommels | Marga van Leeuwen*

*Bij de oversteek van het water
gebruikt dit kluut-kuikentje even
de vleugeltjes om meer snelheid te
genereren.*

*Jonge Grote Gele Kwikstaart, 12 apr 2026,
Berenschot's Watermolen, Winterswijk
Jaap Bikker*

*Appelvinken, 22 juni 2023,
Lage Vuursche
Hugo Weenen*

*Dwergstern, 23 juni 2024, Texel
Rob Prinzen*

Op deze foto is goed te zien onder welke barre omstandigheden de Dwergsterns leven. In een duingebied met slechts beschutting van wat helmgras groeien de kuikentjes op; je ziet het zand stuiven.

*Meerkoet met jong, 10 mei 2024,
Eempolder | Jaap van de Kamp*

*Fut met juvenielen, 22 juni 2024,
De Ruige Hof, Abcoude
Marga van Leeuwen*

*Wilde Eend (vrouw) met pullen,
14 april 2026, Gooyergracht, Eemnes/
Blaricum | Fred Huijskes*

Eidereenden met 30 pullen, mei 2025, Texel | Fred Huijskes

Column

HOOGVLIEGERS EN LAAGBLIJVERS

Horen en vergeten

Carel de Vink

Lente. De vogels zingen mijn hele fietstocht. Tot hier! Wat is er aan de hand? Ik heb mijn fiets op slot gezet en loop naar de kijkhut waar het altijd genieten is voor een vogelaar. Maar het pad lijkt verlaten door alles wat veren heeft.

Na een tweetal bochten hoor ik opeens een luide stem. Het lijkt wel of er een gedicht wordt gedeclameerd. 'Baardmannetjes zullen we niet zien. Die zie je niet, die hoor je alleen.' Bij de ingang van de hut staat een grote groep. Een excursieleider voert op hoge toon het woord. Alle deelnemers moeten kunnen horen wat hij zegt. Nou, de vogels hebben hem ook gehoord. Jammer voor de groep, maar Baardmannetjes zullen ze vandaag zelfs niet horen. Tuinfluiters en Fitissen al evenmin. Het is trouwens niet waar wat hij zegt, want vanaf het fietspad langs de plas heb ik al tweemaal Baardmannetjes gezien. Een paartje en een solitaire man. Gehoord heb ik ze juist niet. En dat is pech, want hun tinkelende roep vind ik altijd weer een feest om te horen. Ik zoek mijn fiets weer op. De hut bezoek ik een andere keer wel. Als ik verder fiets, begint in de verte een Koekoek te roepen. Dat roept bij mij een herinnering op. Ik was nog maar een schooljochie. Vogels hadden mijn interesse. Op een vrije dag, Koninginnedag of met Hemelvaart, was ik op pad gegaan. Een beetje op goed geluk in de richting van de Vechtplassen. De Rietzanger kende ik al. Evenals de Spotvogel die bij menige boerenhoeve zong vanuit de traditioneel aanwezige vlierstruik. Een man met

Juvenile Koekoek, 28 juli 2025, Westerheide | Marga van Leeuwen

een grijze baard op klompen liep op het fietspad tussen de rietkragen. Hij stapte opzij om mij door te laten. Op dat moment begon ergens achter het riet een Koekoek te roepen.

'Oh, wat zou ik die graag eens zien,' zei ik hardop.

De man reageerde: 'Die hoor je wel, maar je ziet hem bijna nooit. En als je hem dan een keertje ziet, vliegt hij van je af. Dan is het net een eend die achterstevoren vliegt.'

Schrale troost, maar ik knoopte zijn opmerking goed in mijn oren. Nog geen honderd meter verderop zag ik wat leek op een slanke duif in de boom, op een kale tak, staart schuin omhoog. Geen twijfel mogelijk; dit was mijn eerste Koekoek ooit!

Om dat te bevestigen stootte de vogel een lage orgelklank uit, waarna een helder 'koekoek-koekoek' volgde. Een tweede Koekoek verscheen, vloog door met een raar gorgelend, wat giechelend geluid. De eerste vogel zette prompt de achtervolging in. Meer een uitgerekte duif of lijster dan een gedesoriënteerde eend. Tijdens diezelfde tocht zag ik zelfs nog een derde exemplaar, hoog overvliegend. De excursieleider moet vooral leren minder lawaai te produceren. De tweede 'deskundige' heeft misschien een bril nodig. Wat een geluk dat ik al een bril droeg. Vogels kijken doe je vooral door eigen oren en ogen. Blindvaren op wat zelfverklaarde deskundigen zeggen? Dank je de Koekoek!

Nieuws van het beschermingsfront

Piet Spoorenberg

Naardermeer, 7 mei 2016 | Bertus van den Brink

In ons werkgebied bevinden zich maar liefst drie zogeheten Natura 2000-gebieden: (1) Oostelijke Vechtplassen, (2) Naardermeer en (3) Eemmeer & Gooimeer Zuidoever.

Als Vogelwerkgroep zijn we hier nog weinig op aangehaakt. Vogelbescherming Nederland heeft per Natura 2000-gebied wel een netwerk van vrijwilligers: De zogeheten ‘wetlandwachten’. Zij fungeren als de ogen en oren voor Vogelbescherming in deze gebieden. In onze vogelwerkgroep hebben we nu twee van die wetlandwachten: sinds kort Urs Keller voor het Eemmeer en sinds lange tijd Piet Spoorenberg voor de Vechtplassen. Voor het Naardermeer is er een vacature.

Ben je betrokken bij deze gebieden en wil je meedenken en meedoen, dan kan je Urs en Piet hiervoor benaderen. Wij denken erover om komend najaar een avond te organiseren om de VWG-leden hierover bij te praten.

162 gebieden

Nederland kent 162 Natura 2000-gebieden. Natura 2000 is een Europees ecologisch netwerk van natuurgebieden waarmee de meest bijzondere en waardevolle natuur van Europa wordt beschermd. Elk Natura 2000-gebied wordt aangewezen door het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur: LNVN zoals ze zichzelf nu noemen. Dit aanwijzingsbesluit bepaalt voor welke soorten en habitats het gebied wordt aangewezen, welke instandhoudingsdoelen er moeten worden gerealiseerd (behoud, herstel, uitbreiding) en de exacte begrenzing van het gebied.

Alle informatie over de Natura 2000-gebieden kun je vinden op www.natura2000.nl.

Beheerplan

Voor elk Natura 2000-gebied moet een beheerplan worden opgesteld, waarin maatregelen zijn opgenomen om de instandhoudingsdoelstellingen te

bereiken. Beheerplannen worden in de meeste gevallen vastgesteld door de Provincie.

Dit betekent niet dat er in zo'n gebied ‘niets meer mogelijk is’, zoals vaak door ‘tegenstanders’ wordt geroepen. Een bestuursorgaan mag voor een plan echter alleen een vergunning verlenen als significante effecten op de natuur met zekerheid zijn uitgesloten. Daarom is het vereist een onderzoek uit te voeren dat de gevolgen van het plan of project voor het Natura 2000-gebied in detail in kaart brengt. Daarbij wordt tot nu toe alleen getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen uit het aanwijzingsbesluit. En hier komt de aap uit de mouw.

In en om een Natura 2000-gebied kan iedereen een plan of project bedenken en indienen. Steeds zal dan beoordeling moeten plaatsvinden over de kans op zogeheten significante effecten. Maar een reeks van afzonderlijke activiteiten met elk geen vastgesteld significant effect kan gezamenlijk natuurlijk wel schadelijk zijn. Dus ook in Natura

Natura 2000-gebieden in het werkgebied van onze Vogelwerkgroep. Bron: website provincie Noord-Holland

2000-gebieden is waakzaamheid voor de belangen van de natuur en de vogels noodzakelijk.

Hieronder zal ik wat ingaan op twee onderwerpen die nu spelen in respectievelijk de Oostelijke Vechtplassen en het Naardermeer. Elders in deze Korhaan vertelt Urs Keller wat meer over de recente ontwikkelingen en plannen in het Eemmeer.

Oostelijke Vechtplassen

De natuur in de Oostelijke Vechtplassen heeft naast recreatieve druk veel te lijden onder verdroging en versnippering. Daarom heeft de provincie Noord-Holland in maart 2026 besloten om concrete stappen te zetten voor het afronden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in de Oostelijke Vechtplassen. Binnen dit gebied moet nog ongeveer 550 hectare nieuwe natuur worden gerealiseerd. Een deel van deze gronden heeft nu een agrarische functie. De Provincie gaat deze planologisch vastleggen als natuurgrond. Het geldt om deze gronden

te verwerven is gereserveerd. Dus start de provincie de komende periode de gesprekken met grondeigenaren in dit gebied. In eerste instantie in de deelgebieden Het Hol, Kortenhoef-Oost, Weersloot en de Ster van Loosdrecht. Voor de gebieden Ankeveen, Kortenhoef-West en de Vuntus verwacht de Provincie vanaf 2029 deze gesprekken te starten. Meer hierover valt te lezen op de website van de provincie Noord-Holland.

Beheerplan Naardermeer

Een beheerplan beschrijft wat er moet gebeuren om de Natura 2000-doelen (uit het aanwijzingsbesluit) te realiseren. Zo'n beheerplan moet elke zes jaar worden geactualiseerd. Voor het Naardermeer vindt sinds de aanwijzing in 2013 momenteel de tweede herziening plaats. Dit vernieuwde beheerplan geldt voor de periode 2026-2032. Voorafgaand aan het opstellen van een beheerplan is een evaluatie van de voorgaande periode uitgevoerd. Uit deze evaluatie van het Naardermeer komt een somber beeld naar voren.

De arealen en de kwaliteit van natuurwaarden op diverse locaties zijn afgenomen. Nieuwe verlandingsreeksen komen niet op gang en bestaande vegetaties worden steeds ouder. De kwaliteit neemt hierdoor af. De waterplantenvegetaties zijn zelfs zeer sterk afgenomen. De voornaamste knelpunten zijn (1) hydrologisch systeem (waterkwaliteit, waterkwantiteit), (2) overmaat van stikstofdepositie, (3) invasieve soorten, (4) onvoldoende areaal en versnippering van habitattypen en leefgebieden en (5) ganzenvraat. Het (concept) beheerplan betreft een breed scala aan habitattypen en dieren- en plantsoorten die hierin voorkomen. Er is een aantal vogelsoorten waar het Naardermeer ook specifiek voor is aangewezen: de zogenaamde vogelrichtlijnsoorten. Deze worden onderverdeeld in de categorieën broedvogels en niet-broedvogels. Voor broedvogels bestaan er concrete aantallen broedparen als doelstelling voor het gebied. Hiervan wordt getoetst

of er ook daadwerkelijk kwaliteit van het leefgebied is voor deze aantallen en of de aantallen ook daadwerkelijk gerealiseerd zijn.

Broedvogels

Voor de Grote Karekiet in het Naardermeer worden de doelen voor omvang en kwaliteit leefgebied en minimaal tien broedparen niet gehaald. De Grote Karekiet is sinds 2007 verdwenen uit het Naardermeer. Vooral de afname van het waterriet is hier een belangrijke oorzaak van. Extra beheermaatregelen moeten worden genomen om de doelstellingen te behalen met betrekking tot peilbeheer, waterkwaliteit, verbossing en ganzenvraat (zowel plaatsen en onderhouden van rasters als populatiebeheer). Voor de Zwarte Stern in het Naardermeer worden de doelen voor omvang en kwaliteit leefgebied en minimaal 35 broedparen niet gehaald. Als broedvogel is de Zwarte Stern sinds 2016 al niet meer aanwezig in het Naardermeer. De slechte waterkwaliteit en het ontbreken van watervegetatie zijn waarschijnlijk de oorzaken. Voor de Aalscholver is de omvang van het leefgebied er wel, maar de kwaliteit is onvoldoende. Het doel van 1.800 broedparen is niet gehaald (gemiddeld zijn er 465 broedparen). Deze negatieve trend is van de afgelopen decennia en de doelstellingen worden sinds 2001 niet meer gehaald. Vooral de troebelheid van foerageergebieden buiten het Naardermeer en de afstand tot deze

gebieden spelen hierin een negatieve rol. Voor de Purperreiger worden zowel omvang als kwaliteit voor het leefgebied als onvoldoende beoordeeld. Maar een draagkracht voor zestig broedparen is wel gehaald (gemiddeld honderd broedparen). De achteruitgang van goed ontwikkelde rietzones door ganzenvraat wordt hiervan als belangrijkste oorzaak gezien.

Voor de Snor ziet het er rooskleuriger uit. Zowel omvang als kwaliteit van het leefgebied zijn voor deze soort op orde. Met een aantal van circa zeventig broedparen wordt de doelstelling van minimaal dertig broedparen ruim gehaald.

Voor de overwinterende niet-broedvogels Kolgans en Grauwe Gans is alles in orde. Zowel de omvang als de kwaliteit van leefgebied met de functie als slaap- en rustplaats worden gehaald.

Knelpunten

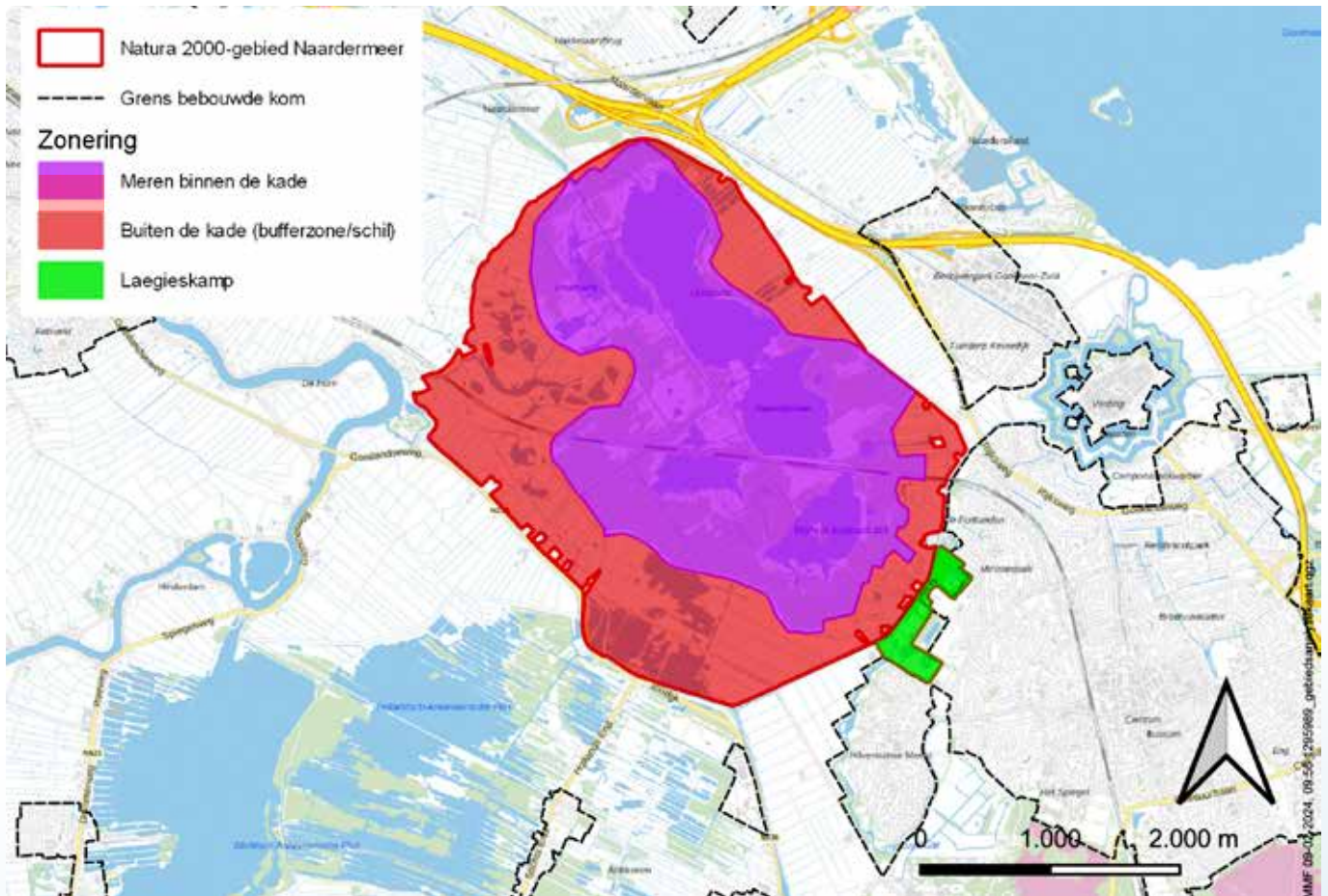
In het beheerplan worden de verschillende knelpunten en bijbehorende maatregelen beschreven die tot herstel van de natuur moeten leiden. In grote lijnen gaat het om de volgende knelpunten:

- Overmaat van stikstofdepositie uit de lucht
- Ontbreken verlandingsreeksen
- Hydrologisch systeem
- Gebrek aan verbindingen en onvoldoende areaal
- Invasieve soorten
- (Ganzen)vraat
- Klimaatverandering

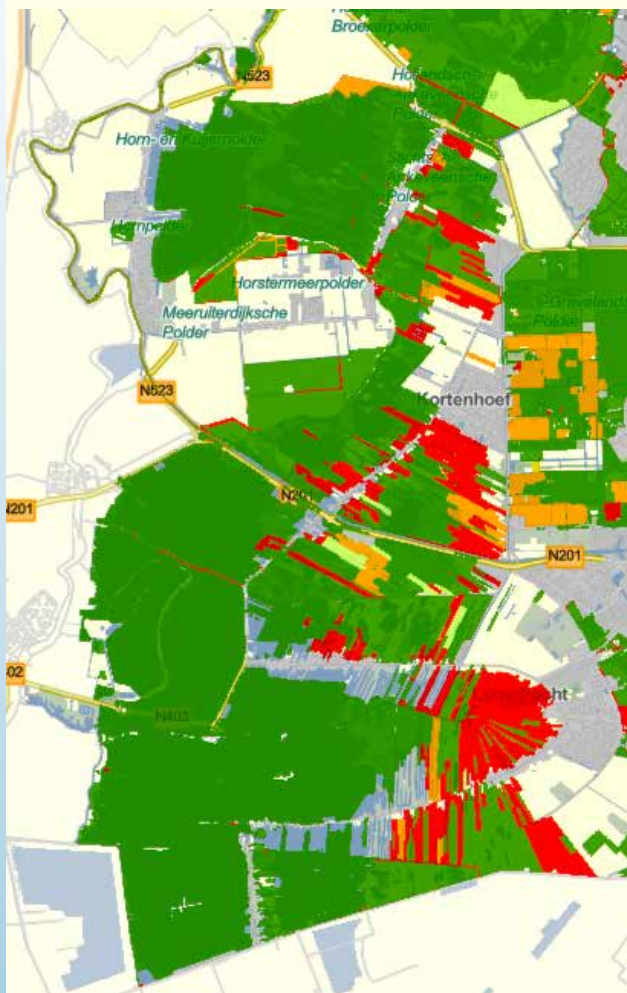
Het voert te ver hier nu dieper op in te gaan. Maar het geeft aan welke uitdagingen er zijn om onze natuur in het Naardermeer en breder in Nederland te behouden en te beschermen. Het enkel inkaderen van natuurgebieden is onvoldoende. Vooral externe invloeden zoals luchtvervuiling (stikstof, bestrijdingsmiddelen), kwantiteit en kwaliteit van oppervlakte en grondwater spelen een grote rol in natuurgebieden als het Naardermeer. Daarnaast vormen ook invasieve exoten in een aantal gevallen een forse bedreiging voor de bestaande natuur. Uitzonderlijk is overigens dat recreatieve druk in het Naardermeer nagenoeg geen rol speelt. Zonder aandacht voor de milieu- en natuurkwaliteit van de leefomgeving buiten de natuurgebieden, inmiddels ook bekend als Basis Kwaliteit Natuur, lijkt het in de natuurgebieden soms veel op dweilen met de kraan open. Dit is een reden te meer voor ons als vogelwerkgroep om aandacht te houden voor de natuur en vogels buiten de natuurgebieden. Want de vogels in onze directe omgeving vormen ook een goede indicatie over hoe het daar met de leefomstandigheden voor planten en dieren is gesteld. En alleen met een gezonde omgeving kunnen we onszelf en de vogels in onze nabijheid en in natuurgebieden een gezonde toekomst geven.

Naardermeer, 17 april 2015 | Bertus van den Brink

Landschapsecologische deelgebieden van het Naardermeer. Bron: website provincie Noord-Holland

Voortgangkaart Natuurnetwerk Nederland (NNN) voor de Oostelijke Vechtplassen. Bron: website provincie Noord-Holland

- [Green] NNN is gerealiseerd
- [Orange] NNN-grond is beschikbaar, maar nog niet ingericht
- [Red] NNN-grond aangewezen, maar nog niet beschikbaar

Naardermeer, 23 april 2023 | Rob Prinzen

Bron:

Website van de provincie Noord-Holland: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Landelijk_gebied/Projecten/Oostelijke_Vechtplassen

Werkzaamheden in het Eemmeer

Urs Keller

Ligging van de eilandjes, 4 april 2026 | Hugo Weenen

Het Eemmeer is het deel van de randmeren dat ligt tussen de Stichtse brug en de bocht bij Spakenburg. Het westelijke deel van het Eemmeer - het Noord-Hollandse gedeelte - valt binnen het werkgebied van onze VWG. Een groot deel van het Eemmeer is aangewezen als Natura 2000-gebied. Dit jaar vinden er in opdracht van Rijkswaterstaat werkzaamheden plaats in het westelijk deel. Deze werkzaamheden hebben direct of indirect positieve effecten voor de vogels in dit gebied.

De werkzaamheden betreffen het herstel van de drie in 2009 speciaal voor vogels aangelegde natuureilandjes en de aanleg van een luwtezone over een lengte van 1400 meter langs de zuidwestoever.

Herstel natuureilandjes

In 2009 werden in het westelijk deel van het Eemmeer drie eilandjes aangelegd (zie Nieuwsbericht Rijkswaterstaat). Deze eilandjes heten (van noord naar zuid) Zwarte Stern, Dwergstern en Visdief. Het zuidelijkste eiland, de Visdief, ligt op de locatie waar al rond 1993 een eiland met dezelfde naam was aangelegd.

De eilandjes waren oorspronkelijk kaal en specifiek ingericht voor broedvogels van onbegroeide terreinen, zoals de Visdief. In de loop van de tijd raakten de eilandjes meer begroeid. In de winter van 2016-2017 is de vegetatie van de eilandjes verwijderd en is

een schelpenlaag aangebracht. Dat resulteerde direct in een spectaculaire toename van het aantal nesten van Visdieven van 1 naar 100 (zie Bericht van Vogelbescherming Nederland). Een vergelijkbare actie is een aantal jaren later nogmaals uitgevoerd, maar inmiddels zijn de eilanden weer behoorlijk begroeid.

Rijkswaterstaat gaat in samenwerking met Staatsbosbeheer de begroeiing op de eilandjes weer weghalen inclusief de wortels. Op de eilandjes Zwarte Stern en Dwergstern zal een laag schelpen worden neergelegd. Bovendien komen er enkele betonplaten op, zodat de begroeiing langer weg zal blijven.

Aanleg luwtezone

(zie Webpagina Rijksdienst voor Ondernemend Nederland). Eén van de huidige knelpunten in het

Visdief boven het Eemmeer, 9 mei 2024 | Urs Keller

IJsselmeergebied is een tekort aan voedsel voor visetende vogels. Door het aanleggen van de luwtezone verbetert naar verwachting de visstand en daarmee de voedselbeschikbaarheid voor vogels. Daarnaast wordt er rietland gecreëerd. Hierdoor ontstaan er zachte land-waterovergangen wat een uitstekend nieuw leef- en broedgebied voor moeras-, riet- en watervogels biedt.

De luwtezone bestaat uit zes richels die parallel aan de oever worden aangelegd, met een totale lengte van circa 1400 meter. Tussen de richels zijn er openingen voor doorstroming en fauna. Langs de huidige oever wordt puin verwijderd op plaatsen waar geen riet staat. Om de richels te beschermen tegen erosie komt aan de buitenkant een rijshoutdam. Dit is een dam bestaande uit rijen palen waartussen bundels rijshout (meestal wilgentenen) worden

Kemphaan man en vrouw, Wommels, 27 april 2024 | Hugo Weenen

De Kemphaan

boekpresentatie door Marc van Houten

Hugo Weenen

De ceremonie voor de officiële presentatie van het boek 'De Kemphaan' van Marc van Houten was op 12 maart in de gezellige theaterzaal van de theetuin in Eemnes. Ik had een foto aangeleverd en was daarom uitgenodigd. Het was er druk, de theaterzaal zat vol, VWG-leden, terreinbeheerders, Kemphaan-experts, andere vogelliefhebbers, familie en bekenden.

Als eerste vertelde de Blaricumse schrijfster en dichteres Marjan Leunissen over wat haar aandeel is geweest in het tot stand komen van het boek: ze had de rol van 'schrijfcoach' en heeft het gedicht geschreven dat in vier coupletten de bijzondere relaties van kemphaanmannen, -vrouwen, satellieten en faren beschrijft, waarmee het boek begint. Een bijzonder, informatief en prettig leesbaar gedicht.

Als tweede kwam Marc Argeloo aan het woord. Marc is ecooloog, werkt voor Naturalis en is onder andere bekend vanwege het concept 'natuuramnesie'

Marc van Houten met zijn boek en zijn opgezette Kemphaan | Caspar Huurdeman

waarover hij een boek heeft geschreven en waarover hij op deze bijeenkomst vertelde. Marc van Houten schrijft in zijn boek over de Kemphaan ook over natuuramnesie. De kern ervan is het shifting baseline syndroom, wat betekent dat elke nieuwe generatie de natuur in haar jeugd als normale standaard ervaart. Omdat de natuur al veel langer achteruit gaat, vergeten we daarom collectief hoe divers, rijk en wild die vroeger was en is er onvoldoende urgentie om die natuur echt te herstellen. Interessante materie, boeiende spreker!

Dode Kemphaan

Daarna was het woord aan Marc van Houten zelf: als 12-jarig jongetje ging hij in 1976 in de Eempolder kijken naar baltende Kemphanen. In die periode waren er naar schatting nog zo'n 1500 broedgevallen in Nederland. Bij één van deze uitstapjes vond hij een dode Kemphaan die hij meenam in zijn broodtrommel om te laten opzetten. Een kwartier later werd hij aangehouden door een politieagent en moest Marc zijn broodtrommel openmaken. Vijftig jaar later presenteert Marc zijn

monografie over de Kemphaan en staat het opgezette dier prominent op het podium!

Het boek is gebaseerd op vele jaren observatie, lezen en interviews met experts. (In deze Korhaan staat een recensie van het boek.) Zes jaar is Marc ermee bezig geweest! Hij is lid van de vogelwerkgroep en voor zover bekend is dit het eerste VWG-lid dat een boek geschreven heeft in de serie monografieën over vogels van uitgeverij Atlas Contact. Een heel mooie serie waarin recentelijk ook een monografie over de IJsvogel uitkwam. Het boek is een aanrader.

Hoop

'Toch is er hoop' is een interessante paragraaf in het boek. Hierin vertelt Marc over zijn interview met Jan Roodhart, terreinbeheerder van het reservaat van Natuurmonumenten in de Eempolder. Maatpolder Buitendijks is een polder van tien hectare pal aan het Eemmeer die recentelijk optimaal is ingericht voor weidevogels, inclusief de Kemphaan. Maar Nederland ligt in het zuidelijk deel van het broedgebied van de Kemphaan, dus ook vanwege

klimaatopwarming is het nog maar de vraag of Kemphanen in Nederland terug zullen komen als broedvogel. Sinds 2002 zijn er zestien broedgevallen geweest in de reservaten van de Eemlanden, de laatste keer in 2021. De toekomst zal leren of de Kemphaan terug zal komen als broedvogel. Maar ook maken de tijdens de trek verblijvende Kemphanen graag gebruik van de natte graslanden van deze streek en ze doen het hart van menige vogelaar sneller kloppen.

Johan van Rhijn (hij schreef het voorwoord) kreeg het eerste exemplaar uit handen van Marc van Houten | Caspar Hurdeman

Marc van Houten met zijn opgezette Kemphaan | Caspar Hurdeman

De vogelbladen

Samengevat door Paul Keuning

Selectie
regionaal
vogelnieuws

De redactie beperkt zich tot een selectie van het vogelnieuws verschenen in de bladen van de ons omringende VWG's, plus dat van enkele landelijke organisaties: Vogelbescherming Nederland en Sovon.

Geïnteresseerd door een samenvatting en wil je het hele artikel lezen? Neem contact op met Paul Keuning: pw.keuning@xs4all.nl Geen probleem om het tijdschrift of het digitale artikel naar je toe te sturen.

De Gierzwaluw jrg. 63 (4)

VWG Amsterdam

Opmerkelijk dat het decembernummer begin maart 2026 rondgestuurd wordt. A. Driessen meldt dat het agrarisch collectief NH meegewerkt heeft aan een succesvol Grutto-broedseizoen rond Weesp. Henk Leenaers schrijft een uitgebreid artikel over de voor- en nadelen van vogeltrek. Driekwart van de vogelsoorten doet uit levensbelang mee aan die gewoonte. Vogels zijn warmbloedig en hun basisvoedsel, de insecten, ook. In onze koude winter zouden ze het loodje leggen.

De Grauwe Gans jrg. 42 (1)

Vogelwacht Flevoland

Met 'Tuintvogels in mijn tuin', een vaste rubriek in de Grauwe Gans, breekt Karel Mauer een lans voor de vogels dichtbij huis. Overall horen we nu de Zwartkop, Karel hoorde hem al op 18 februari. Prachtig toch om de Koperwieken en de Appelvink in je tuin te zien rondscharrelen. Ton Eggenhuizen houdt al sinds 1990 de vogels in het Beatrixpark bij. Bijzondere vogels toen waren: de Spotvogel, Fazant, Grasmus, Fitis en Kneu. Omgekeerd komen

de Grauwe Gans, de Grote Bonte Specht, de Boomklever en de Vink nu wel voor op het lijstje en in 1990 niet of nauwelijks. Aat Harms bestudeerde de voedselrelaties in en rond het Markermeer. Dat leidde tot verbluffende resultaten sinds de aanleg van de Marker Wadden in het vroeger zo monotone Markermeer.

De Kieft jrg. 50 (1)

Vogelbeschermingswacht Zaanstreek

Met een nieuw aangetreden redactie en een nieuwe lay-out ziet het blad er aantrekkelijk uit. Boswachter Tim Zutt doet uit de doeken hoe de indeling van de natuur er in de omgeving van Callantsoog binnen tien jaar veranderde van een bollenveld in een orchideeënparadijs. Daar profiteert ook de Tapuit van.

Benno Graas is een bijzonder lid van de Zaanse vogelvereniging. Op zijn oude Enfield-motor reisde hij al meer dan een half miljoen kilometers. Over zijn recente vogelreis naar West-Afrika schreef hij een tot de verbeelding sprekend boek met de titel 'Het aarden Beest'. Dit is bestempeld als het beste reisboek van 2025. Hij geeft er een binnenkort een lezing over.

De Kruisbek jrg. 69 (1)

Vogelwacht Utrecht

Gideon Vreeman is stadsecoloog van de gemeente Amersfoort. Hij schrijft een verhelderend artikel over een ook bij ons actueel onderwerp: basiskwaliteit. Wat versta je eronder? En hoe meet je dat? Want met zomaar roepen "Het moet groener!" zonder richtlijn scoor je niet. Basiskwaliteit kort samengevat: de minimale voorwaarden voor het voortbestaan van gewone planten, vogels en diersoorten. De auteur heeft van enkele plant-, dier- en vogelsoorten gedefinieerd wat deze soort nodig heeft, gelet op 1. Verblijfplaats 2. Voedsel 3. Verbinding en 4. Veiligheid, de vier V's. Voorwaarden stellen past bij natuurbeheer, het ligt uiteindelijk aan de politiek en aan de burger of dit ook verwezenlijkt wordt.

Vogels jrg. 46 (1)

Vogelbescherming Nederland

Onder de titel 'Meer plek voor de weidevogels in de Workumerwaard' een mooi voorbeeld van weidevogelbescherming. Daarbij vraag ik me af: "Wat doen ze daar goed in Friesland?" In de eerste plaats werken de beherende natuurorganisaties goed samen, een bevlogen weideboer fungeert als spin in het web, en daarnaast kon It

Fryske Gea 13 hectare nieuw beschermd gebied kopen.
 Dertig jaar wetlandwachten: zij zijn het gezicht van de bescherming van diverse Natura 2000-gebieden. Lees hoe Marjon Kuij in de Biesbosch waakt over de Visarend, Roerdampen en de Zeearend. Of lees hoe Rinus van der Molen in de uiterwaarden bij de Grebbeberg zich hard maakt om de stroomkabels van Tennet beter zichtbaar te maken voor de Knobbelzwanen. En vergeet niet dat onze Piet Spoorenberg ook wetlandwacht is voor de Oostelijke Vechtplassen. De kustlijn langs het Gooimeer en het Eemmeer doet onze Urs Keller. Kijk en geniet vooral van de overige 18 artikelen in dit nummer, allemaal voorbeelden over waar het wel goed gaat met de vogels. De schitterende foto's krijg je er gratis bij!

Sovonnieuws jrg. 39 (maart 2026)

De ondertitel 'Mediterrane sferen in de Delta' heeft betrekking op de inmiddels duizenden Zwartkop-meeuwen. De tellingen werden grotendeels uitgevoerd door vrijwilligers, naast medewerkers van Delta Milieuprojecten. De afgelopen twintig jaar laat de broedpopulatie van deze van oorsprong Zuid-Europese meeuwensoort een imponerende groei zien, vooral binnen kolonies en dat niet alleen in de Zeeuwse Delta. Ook aandacht voor de start van een nieuw atlasproject op 1 december 2026 dat uit zal monden in een actuele Vogelatlas. Wie wil daar nou niet aan meedoen: je eigen omgeving uitkammen voor de atlas. Raadpleeg sovon.nl/vogelatlas

Boek- bespreking

Houten, Marc van (2026).
 De Kemphaan. Gebonden.
 Atlas Contact.
 ISBN 9789045049878.
 312 pagina's.
 Prijs € 27,99.

De Kemphaan

Marc van Houten

besproken door Dick A. Jonkers

De Kemphaan is een opvallende weidevogel. Rond het midden van de vorige eeuw waren er nog zo'n zesduizend paren als broedvogel in natte extensief gebruikte graslanden. Daarvan resteren nu hooguit nog enkele tientallen broedparen. Hij staat dan ook als ernstig bedreigd op de Rode Lijst. De fascinatie van de auteur voor de Kemphaan begon in 1976 toen hij als aankomend vogelaar een arena ontdekte in de Eempolders. Het een en ander leidde in de loop der jaren tot steeds meer studie en verdieping en resulteerde in dit standaardwerk. Het wordt opgeluisterd door enkele tientallen kleurenafbeeldingen en wat opnames in zwart-wit. De basis wordt gevormd door de sinds zijn veertiende jaar minutieus vastgelegde gegevens in vogeldagboeken en excursieverslagen. Hij trekt de lezer mee in de sfeer bij die gebeurtenissen. Dat kan eveneens gezegd worden van de beschrijvingen en de leesbaarheid van andere onderwerpen die de Kemphaan betreffen. Soms wordt daar diep op ingegaan. Dit alles geeft een goed inzicht. Samen met de feiten die ontleend zijn aan publicaties van andere kemphanenonderzoekers is het een goed leesbaar geheel geworden.

Marc van Houten met zijn boek
 Caspar Huurdeman

Niels Zonneveld haalt de kuikens uit de nestkast | Caspar Huurdeman Harry de Rooij en Niels Zonneveld met twee jonge uilskuikens | Caspar Huurdeman

Uilenwerkgroep Gooi en Vechtstreek

Uitzonderlijk vroege uilskuikens

Niels Zonneveld

Tijdens het ringen van in nestkastjes slapende mezen en Boomklevers in Baarn op 26 februari hoorden Monique Langezaal, Ilco van Woersem en ik een mannetje Bosuil roepen, niet ver van een bosuilenkast. Toen daar op 1 maart een hoogwerker in de buurt aan het werk was, is snel even in de kast gekeken. Er bleken twee al grote jonge Bosuilen in te zitten.

Omdat de jongen zo groot waren, heb ik direct contact opgenomen met Harry de Rooij om het ringen in te plannen. Een dag later hebben we de uilen geringd. Het waren de eerste bosuilenuikens van het jaar in ons werkgebied. Precies in dezelfde week verscheen er op de camera's van Beleef de Lente het eerste ei in de bosuilenkast en wij hadden al grote kuikens om te ringen!

Om de dag

De kuikens waren 31 en 27 dagen oud. Het lijkt erop dat er drie eieren zijn geweest, omdat een kuiken van 29 dagen ontbreekt; Bosuilen leggen namelijk

om de dag een ei. Teruggerekend betekent dit dat het eerste ei al tijdens de jaarwisseling is gelegd, extreem vroeg! Ook Harry, die al tientallen jaren Bosuilen ringt, heeft dit nog niet eerder zo vroeg meegemaakt. Normaal gesproken beginnen Bosuilen pas in februari of maart met de eileg, zoals bij andere kasten in ons werkgebied.

Verkennen

We hadden geluk dat de uilen nog in de kast zaten, want Bosuilen kunnen al rond de 21 dagen de kast uit klimmen en als takkelingen in de bomen rondom het nest zitten. In deze fase verkennen ze de omgeving klimmend en kunnen ze ook op de grond belanden, maar met hun klauwen, snavel en korte vleugeltjes kunnen ze weer recht omhoog de boom in klauteren! Ze worden daarna nog ongeveer honderd dagen door de ouders gevoerd, waarbij ze steeds verder uit het territorium worden gelokt.

In deze periode zijn ze ook kwetsbaar voor predatoren zoals boommarter en Havik.

Beide kuikens verkeerden in uitstekende conditie: goed op gewicht en duidelijk gezond. Het is een goed muizenjaar, en dat zien we niet alleen terug in het aantal broedparen, maar ook in het aantal eieren en kuikens.

De uitzonderlijk vroege Bosuultjes
Caspar Huurdeman

Bruine Kiekendief met prooi, 8 mei 2023, Eempolder | Marcel Pomp

De Bruine Kiekendief in de westelijke Eempolders, een update

Jan Mooij

De Bruine Kiekendief wordt bij onze tellingen in de Eempolders regelmatig waargenomen. In 2016 is er al eens een verhaal over deze soort verschenen. Bij het voorbereiden van het artikel over muizenjaren in de vorige Korhaan heb ik ook nog eens naar de Bruine Kiekendief gekeken. Dit gaf toch wat andere ideeën dan in het eerste artikel. Bovendien zijn de waargenomen aantallen Bruine Kiekendieven de laatste paar jaar plotseling sterk toegenomen. Dit leek een goede aanleiding om nog eens naar de ontwikkeling te kijken.

De figuren 1 en 2 geven een overzicht van de waargenomen aantallen Bruine Kiekendieven bij onze veertiendaagse tellingen in de westelijke Eempolders. We zien een geleidelijke toename van de aantallen. Het valt wel op dat enige keren sprake is van een plotselinge afname, die dan weer gevolgd wordt door een meer geleidelijk herstel. Heel opvallend is de sterke toename in de laatste twee jaar. Als we kijken naar de resultaten van het BMP-project van Sovon,

zien we tot het jaar 2000 een toename en daarna een afname. Onze resultaten zijn dus niet representatief voor Nederland. De ontwikkelingen in Nederland werden voor een groot deel bepaald door de drooglegging van Flevoland. In eerste instantie ontstond daar een rietmoeras waar veel kiekendieven broedden. Toen het gebied in cultuur werd gebracht verdwenen de meeste kiekendieven. In de Eempolders speelde dit uiteraard niet. Een verrassend verschijnsel is dat in het begin van het broedseizoen, de maanden april en mei, er in de Eempolders geen toename van de aantallen is. Vanaf juni tot en met september is wel een duidelijke stijging te zien.

Muizenjaren

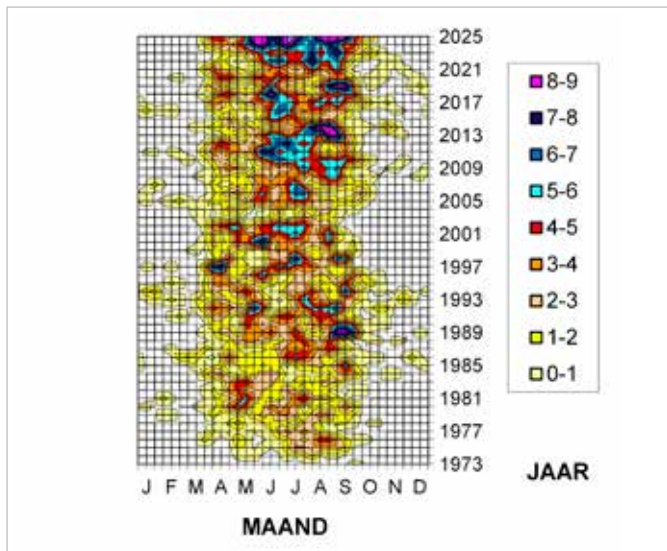
In het verhaal uit 2016 verbaasde ik mij erover dat de muizenjaren niet terug te zien waren in de resultaten van onze tellingen. Bij het voorbereiden van het verhaal over muizenjaren in de vorige aflevering van De Korhaan realiseerde ik mij, dat ook bij andere roofvogels deze jaren in de broedtijd niet of nauwelijks te zien waren.

De Bruine Kiekendief is in de Eempolders voornamelijk een zomergast en wij zien hem dus bijna alleen in de broedtijd. Het is dus niet zo vreemd dat wij geen duidelijk effect zien.

Het aantal broedvogels wordt bepaald door de aantallen in het vorige broedseizoen en de overleving in de winter. Tot er nieuwe jongen uitvliegen nemen de aantallen niet toe. Dit verklaart dat in een muizenjaar het aantal kiekendieven dat in de Eempolders gaat broeden niet of nauwelijks groter is dan in andere jaren. Er is geen reden voor vogels uit andere gebieden in de omgeving om naar de Eempolders te verhuizen omdat het aantal veldmuizen in een muizenjaar overal groter is dan normaal. Ook territoria buiten de Eempolders zullen daarom waarschijnlijk succesvol zijn.

Meer jongen groot

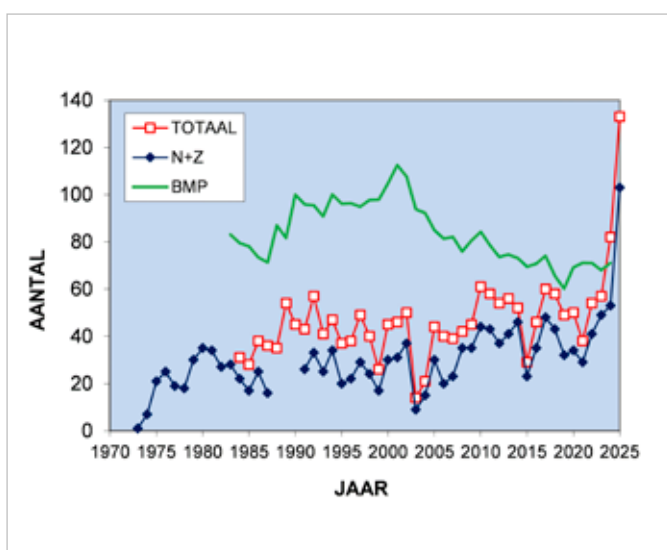
Het ligt wel voor de hand dat in een muizenjaar veel meer jongen groot worden. In een muizenjaar zouden er aan het einde van het seizoen dus meer Bruine Kiekendieven kunnen rondvliegen. In figuur 4 zien we het gemiddelde aantal

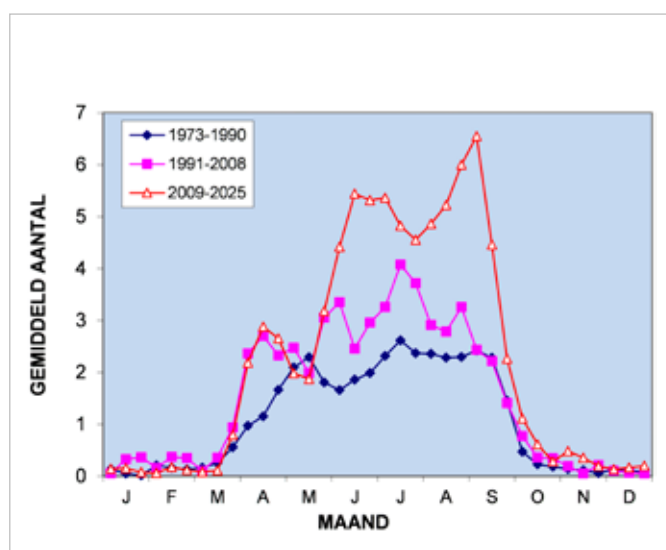
Figuur 1. Samenvatting van alle telresultaten voor de Bruine Kiekendief.

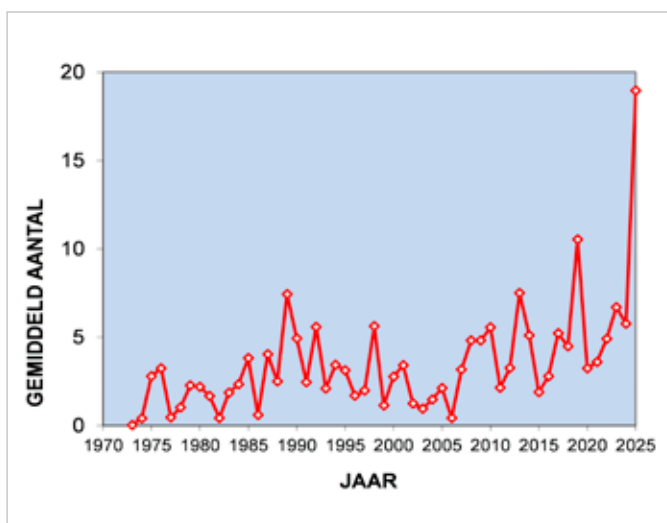
Bruine Kiekendief (man), 12 april 2026, Schiermonnikoog | Doortje van Dijk

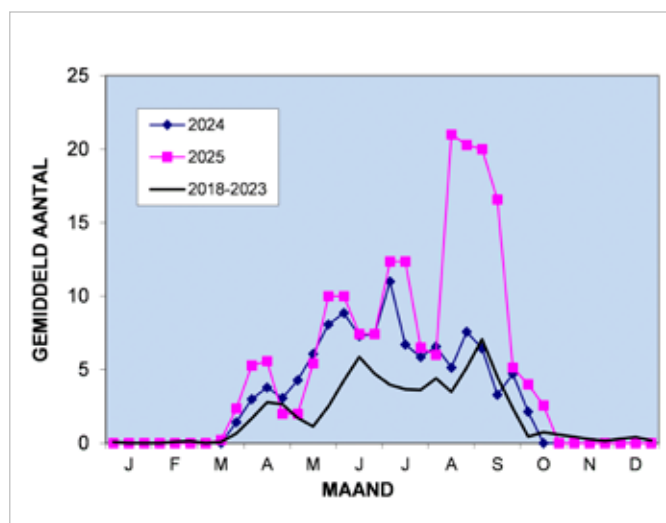
Figuur 2. Totaal aantal getelde Bruine Kiekendieven per jaar. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale aantallen. De groene lijn geeft de index van het BMP-project van Sovon.

Figuur 3. Gemiddeld aantal Bruine Kiekendieven per decade voor drie periodes van achttien jaar.

Figuur 4. Gemiddeld aantal waargenomen Bruine Kiekendieven per jaar in september.

Figuur 5. Aantal waargenomen Bruine Kiekendieven per decade voor de jaren 2024 en 2025. Ter vergelijking de gemiddelde waarden voor de jaren 2018 tot en met 2023.

waargenomen Bruine Kiekendieven in september. Er zijn drie duidelijk hoge pieken te zien in 1989, 2019 en 2025. Deze pieken komen inderdaad overeen met muizenjaren.

Als we echter naar de andere muizenjaren kijken, blijkt dat daarbij de aantallen kiekendieven niet groter zijn dan gemiddeld. Opvallend bij de drie genoemde jaren is dat de aantallen daar juist in september veel hoger zijn dan in de voorafgaande maanden, terwijl dat in andere muizenjaren niet gebeurt¹. De jonge vogels gaan na het uitvliegen rondzwerven en trekken daarbij gemiddeld in een zuidelijke richting. Ze vertrekken eerder dan de volwassen vogels uit het broedgebied. Het kan zijn dat ze dat in sommige jaren eerder doen dan in andere, maar ook daarbij lijkt een eerder vertrek in een jaar met veel muizen niet te verwachten.

Doortrekkers

Een andere mogelijkheid is dat we te maken hebben met doortrekkers uit het noordoosten. Als er weinig te eten is zullen ze meestal niet blijven plakken. Omdat ze van een flinke afstand komen

is het mogelijk dat de veldmuizencyclus in hun broedgebied niet synchroon loopt met die in ons gebied. In het geval dat een piek bij ons samenvalt met die in hun herkomstgebied krijgen wij veel doortrekkers die ook nog eens lang blijven. In andere gevallen is het effect veel kleiner. Mogelijk wordt het aantal doortrekkers ook nog beïnvloed door de windrichting tijdens de trek. Op die manier lijkt een verschillende afloop van het broedseizoen verklaarbaar.

In figuur 2 valt op dat het aantal waargenomen Bruine Kiekendieven in de laatste twee jaar veel hoger is dan ooit tevoren. Figuur 5 geeft de gemiddelde waarden per decade voor deze twee jaren. Ter vergelijking zijn ook de gemiddelde waarden over de periode 2018 tot en met 2023 gegeven. Tot in augustus lopen de waarden voor de twee laatste jaren ongeveer gelijk. Dit bevestigt dat het aantal broedvogels in een muizenjaar niet toeneemt. Het is ook duidelijk dat de aantallen de laatste twee jaar gedurende het hele broedseizoen hoger zijn dan in de jaren daarvoor. Waarom dat zo is, blijft voor

mij voorlopig een raadsel. De toekomst moet uitwijzen of de aantallen structureel hoger blijven.

¹In gunstige jaren kunnen veldmuizen 2-3 worpen per jaar produceren (redactie).

Literatuur

- Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J. (2001). Algemene en schaarse vogels van Nederland. Avifauna van Nederland 2. GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Mooij, J. (2016). Het voorkomen van de Bruine Kiekendief in de westelijke Eempolders. De Korhaan 50 (1): 6-7.
- Mooij, J. (2026). Muizenjaar in de westelijke Eempolders. De Korhaan 60 (1): 34-37.
- Castelijns, H. (2018). Bruine Kiekendief, *Circus aeruginosus*. Pp. 204-205. Sovon Vogelatlas van Nederland, Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

Bruine Kiekendief (man), 22 juni 2025, Texel | Marga van Leeuwen

VWG informatie

Werkgebied

Contributie en lidmaatschap

- Het lidmaatschap is inclusief ons verenigingsblad De Korhaan.
- De contributie van de Vogelwerkgroep bedraagt minimaal € 20,00 per jaar.
- Leden uit één gezin of samenwonenden kunnen huisgenoot-lid worden. De contributie is dan minimaal € 7,00 per jaar. Je ontvangt dan geen tijdschrift.
- Opzeggen van het lidmaatschap graag vóór 1 december van het lopende kalenderjaar via ledenadministratie@vwggooi.conscribo.nl.

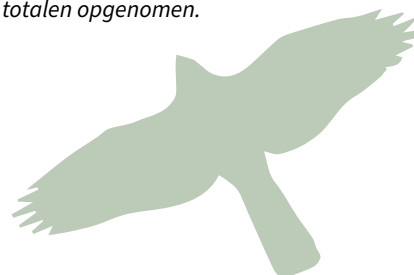
Aanleveren kopij/artikelen De Korhaan

- Kopij/artikelen worden bij voorkeur digitaal aangeleverd in Word (ook tabellen).
- Figuren, foto's en tabellen/grafieken worden afzonderlijk meegestuurd. Onderschriften bevatten figuurnummer, beschrijving, datum en fotograaf.
- Fotobestanden (hoge resolutie bij voorkeur) >300 dpi en onbewerkt.
- Bij aangeleverde foto's, plattegronden, figuren etc. gaat de redactie ervan uit dat de schrijver de auteursrechten bezit. Eventuele kosten voor auteursrechten (navordering) komen voor de rekening van de auteur. Vermeld altijd locatie, datum en fotograaf.
- In de tekst zo nodig een verwijzing (onderschrift) waar de figuur/foto geplaatst moet worden.
- Nederlandse soortnamen beginnen met een hoofdletter, families e.d. met een kleine letter.
- Bij 'Bronnen/literatuur' de auteur, jaartal, titel, tijdschrift/boek met uitgever.
- Boekbesprekingen ca. 300 woorden. Een hoofdartikel maximaal 2500 woorden en zo nodig meer in overleg.

Wijzigingen ledenregister

Eind 2025 telde de VWG 967 leden, waaronder 5 ereleden. Bij het samenstellen van deze Korhaan was het ledenaantal 978.

In verband met de wetgeving in het kader van de privacybescherming worden alleen totalen opgenomen.

Schenken

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is als **ANBI** aangemerkt en daardoor zijn uw giften onder voorwaarden aftrekbaar bij de Belastingdienst. Daarnaast kunt u in uw testament een legaat opnemen ten gunste van de VWG. Het is gewenst dit wel met uw notaris te bespreken.

Kopij volgend nummer uiterlijk voor: 15 juli 2026

Kopij kunt u sturen naar:
redactie@vwggooi.nl

Uiterlijk voor:
28 maart (zomernummer)
15 juli (herfstnummer)
28 oktober (winternummer)
28 december (lentennummer).

In principe bepaalt de datum van binnenkomst bij de redactie de plaatsing in een volgend nummer.

Adressenlijst

Website	https://vwggooi.nl
Bankrekening	Triodosbank rekeningnummer: NL17 TRIO 0391 1047 99 t.n.v. VWG Het Gooi e.o., Bussum

Bestuur van de Vogelwerkgroep

Voorzitter	Andreas Grunwald	Postiljon 24, 1251 TL Laren	06-43262252	voorzitter@vwggooi.nl
Secretaris	Ruud Willemstein	Akkerpad 13, 3755 TL Eemnes	06-15832341	secretaris@vwggooi.nl
Penningmeester	Heleen Boelens	Hyacintenlaan 64, 1215 BD Hilversum	06-23482748	penningmeester@vwggooi.nl
Onderzoek en bescherming	Piet Spoorenberg	Celebesstraat 36, 3742 DD Baarn	06-26174280	piet.spoorenberg@gmail.com
Ledenactiviteiten	Wouter Rohde	Prof. De Jongstraat 3, 1221 HX Hilversum	06-13708419	excursies@vwggooi.nl
Communicatie	vacant			communicatie@vwggooi.nl

Nuttige adressen/contactpersonen

Lezingen en contactavonden zijn in de Infoschuur GNR, Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum (bij de natuurbrug), tenzij anders vermeld.

Fotowerkgroep	Hugo Weenen		035-5241123	fotografie@vwggooi.nl
Lezingen	Feiko Prins		035-6217017	lezingen@vwggooi.nl
Promotie en verkoop	Doortje van Dijk		06-20595083	promotie@vwggooi.nl
Vogelherkenningscursus	Guus Proost		035-5251661	gmlproost@gmail.com
	Olivier van der Kruis		06-38530879	olivier.vanderkruis@hotmail.com
Vogelhospitaal Naarden	Erik Bruinning	Burg. J. Visserlaan 1, 1411 BR Naarden	035-6945658	beheerder@vogelasiel.nl
Website	Dirk Prop		06-44734989	webmaster@vwggooi.nl

E-mail nieuwsbrief VWG aanmelden via de website of stuur een mail naar: nieuwsbriefvwg@vwggooi.nl

Vogelwaarnemingen	www.gooi.waarneming.nl
Ledenadministratie	zie binnenzijde voorblad
Redactie De Korhaan	zie binnenzijde voorblad

Het **Dineke Sluijters Vogelfonds** financiert projecten voor vogelbescherming en studie. Zie voor het indienen van projectvoorstellen de toelichting op onze website. De Adviescommissie is per e-mail te bereiken via vogelfonds@vwggooi.nl.

Werkgroepen Onderzoek en Bescherming

1. Broedvogelinventarisaties	Dirk Prop/Piet Spoorenberg		06-44734989	broedvogels@vwggooi.nl
2. Eempoldertellingen	Jan Mooij		035-5429725	mooij.noorman@planet.nl
3. IJsvogels	Jelle Harder		06-33318985	jelleharder@hetnet.nl
4. Kerkuilen	Harry de Rooij/Gerard Mijnhout		035-6289470	harryderooij@planet.nl
5. Nestkasten	Henny Meulepas		06-53890085	nestkastteam@vwggooi.nl
	Coby Jeninga		06-25066248	nestkastteam@vwggooi.nl
6. Roofvogels	Harry de Rooij		035-6289470	harryderooij@planet.nl
7. Vogelringstation	Harry de Rooij		035-6289470	harryderooij@planet.nl
8. Watervogeltelling	vacant			
9. Weidevogelnestbescherming	Gert Bieshaar/Ger-Jan van Loenen		035-5311002	g.bieshaar1@kpnplanet.nl
10. Zwaluwenonderzoek	Han Westendorp		06-51170036	hanwestendorp@gmail.com

Voor ongelukken en/of problemen die ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep aanvaardt de vereniging geen enkele aansprakelijkheid. Deelname geschiedt op vrijwillige basis.

